

Isonkyrön Joulu 2008

5 €

Hyvää vanhan ajan Joulua ja menestystä vuodelle 2009

Näissä Kivikirkon kansan maisemissa on hiljennetty Joulun viettoon jo satoja vuosia ennen meitä. Lujassa ollut leipä ja ankarammat elinolosuhteet tekivät ehkä vanhan ajan Joulusta nykyistä aidomman juhlan. Voimme kuvitella kuinka yritteliään kansan kiitokseen riitti jo välttämättömimpien elämän edellytysten saavuttaminen.

Meillä isonkyröläisillä on etuoikeus viettää Jouluaamme historiallisella paikalla. Täällä jos missä on mahdollista saavuttaa oikea vanhan ajan joulumieli.

Isonkyrön kunta

Isonkyrön Joulu 2008

Sisällysluettelo

Luottamus ratkaisee	Eino Toivolla	4-5
Joulu, Anno Domini 2008	Erik Silvola	6
Löytöretki	Sanna Autto	7
Äidin muistotilaisuudessa	Ari Saukko	8-10
Eettistä joulua!	Sanna Autto	11
Isonkyrön kirjasto 150 vuotta	Hilkka Kleemola	12-15
Juhlan aiheita kotiseututalolla	Miira Karhu	16-17
Taideleirit Orismalassa	E-M Heinonen	18-19
Vanha kirkko ja sen ympäristö historian mukaan esitettynä	Risto Knaapi	20-22
Vuoden Yritys	P Viljanmaa	23
Tuurala -hyvät talot...	E Minkkinen	24-25
Jaakko Pietarinpoika....	K Miely	26-27
Ristikko	Paula Markko	28
Kuvia Isostakyröstä		29-33

*Korkea juhla,
lhana ilta,
oljet kultaiset,
valossa valkeen,
iloisen liekin,
sumussa yösen kohdus.
A. Kivi*

Vapaaehtoinen lehtimaksu Isonkyrön Yrittäjät ry:n stipendirahaston hyväksi

Saajan tilinumero Sp	492820-213113
POP	472710-226359
Nordea	119530-21946

Joululehti 2008

Isonkyrön Yrittäjät Ry

Maksaja

Allekirjoitus

5,00

Luottamus ratkaisee taantumun syvyyden ja keston

Tiedotusvälineet ja barometrien tekijät näyttävät tällä hetkellä kisaavan sillä, kuka osaa ennustaa ja todistaa nopeinta ja syvintä lamaa. Vielä hetki sitten yritykset empivät laajennuksia työvoimapulan pelossa, nyt sama tapahtuu laman pelossa. Luottamus tulevaan on jatkuvasti koetuksella.

Kotitalouksien suhdanneodotukset ratkaisevat myös yrityselämän investointeja. Kun raha laitetaan sukanvarteen eikä se enää pyöritä kansantalouksia, pysähtyvät myös rattaat tehtailla ja kassakoneet kaupoissa.

Julkisuudesta voisi ymmärtää, että pörssit ovat romahtaneet, vaikka kurssit ovat laskeneet vain viiden vuoden takaiselle tasolle, jolloin moni ei Suomessa tiennyt elävänsä laskusuhdannetta tai ainakaan tuota aikaa ei sellaisena juuri muistella. Pörssikurssit elävät pitkälle osakkeen arvon muutokseen kohdistuvien odotusten ja arvailujen mukaan ja ovat usein yllättävän vähän tekemisissä esimerkiksi yrityksen tulokseen perustuvien maksettujen osinkojen kanssa.

Pörssikurssien muutoksia on helppo seurata – nehan joko nousevat tai laskevat. Pörssikurssien muutokset vaikuttavat kotitalouksien suhdanneodotuksiin, jollei omaan tilanteeseen niin ainakin siihen miten naapurilla oletetaan menevän. Jatkuvasti julkaistavat ennusteet tulevasta ruokkivat vahvasti toisiaan ja niillä on suuri merkitys siihen kuinka syväksi kulloinenkin taantuma muodostuu.

Kotitalouksien suhdanneodotukset ratkaisevat myös yrityselämän investointeja. Kun raha laitetaan sukanvarteen eikä se enää pyöritä kansantalouksia, pysähtyvät myös rattaat tehtailla ja kassakoneet kaupoissa. Näyttäisi siltä, että maailmantalouden taantumun syynä on vähintään yhtä paljon kuluttajien ja yritysten keskuuteen syntynyt luottamuksen puute tulevaisuuteen kuin Yhdysvalloista alkanut rahoituskriisi.

Suomen kansantalouden riskeistä

Suomen kansantalous on yksi maailman avoimimpia, kun sitä mitataan viennin osuudella bruttokansantuotteesta. Suomalaisten tekemistä tuotteista lähes puolet viedään ulos, joten meille on merkitystä sillä, onko maailmalla olevilla asiakkailta tarvetta, rahaa ja rohkeutta ostaa tuotteitamme vai jääkö niistä puolet hyllyyn.

Kansantalouden haavoittuvuutta on lisätty kotikutoisesti viimeisellä inflaatiota ruokkineella korkeasuhdanteeseen ajoittuneella palkkakierroksella ja erityisesti viime vuosina tapahtuneella pankkien lainanmyöntökisalla asuntorakentajille. Lainamarginaalit kävivät olemattomiksi ja omarahoitusosuudesta tai takaajien vakavaraisuudestaan ei juuri kysely. Nyt monen asuntorakentajan kuukausikorot ovat nousseet puolella kahden vuoden takaisesta ja saman tien asuntovelan viimeisen erän maksupäivä on siirtynyt reippaasti eteenpäin.

Tältä osin taantuma taisi kuitenkin tulla kreivin aikaan. Luotonantoehdot ovat tiukentuneet ja voihan olla, että vanhojenkin lainojen korot vielä selvästi laskevat. Yhdeksänkymmentäluvun kahden asunnon loukkuja ei

ilmeisesti ole merkittävästi ehtinyt syntyä. Asuntojen hinnat ovat Suomessa kohonneet reaalisesti vuoden 1989 huipputasolle, joten niissä onkin tasoittumisen varaa. Myös uusien asuntojen hintakehitys tulee olemaan lähi aikoina aleneva.

Olennainen ero kahdenkymmenen vuoden takaiseen tilanteeseen on se, että korot pysyvät alhaalla, jolloin velkaisetkaan taloudet eivät joudu yhtä herkästi vararikkoon, ja yritykset eivät kaadu valuuttamääräisiin luottoihin pakkodevalvaatiolla. Olennaista on nyt pitää pää kylmänä niin kotitalouksissa kuin yrityksissä ja julkisella sektorillakin.

Suurimpia riskejä ovat nyt rahoitushanojen vääntäminen kiinni niin, että asuntorakentaminen tyrehtyy täysin, johon en kylläkään usko. Nythän vasta on palattu lainoituksessa terveempään riskinottoon.

Suhdannelanteisiin varautuminen ja laman opetukset

Aikoinaan kunnilla oli velvollisuus tasoittaa rakennusohjelmillaan kausityöttömyyttä vuosittain niin, että rakentamista tapahtui myös talviaikaan. Nyt kuntien ja valtion on tarkoituksenmukaista ajoittaa omat investointinsa alkaneeseen laskusuhdanteeseen, samoin kuin rakentaa porkkanoita, jotka rohkaisevat yrityssektoria tekemään laajennusinvestointeja niillä toimialueilla, joilla on hyvät toimintaedellytykset Suomessa myös tulevaisuudessa.

Taantuma tulee antamaan Suomelle hieman hengähdysaikaa työperäisen maahanmuuton kehittämisessä, joka on kuitenkin väistämättä edessämme seuraavan noususuhdanteen alkaessa. Maahanmuuttajaperheiden kotouttaminen on vielä monelta osin lapsen kengissä. Vaativa tehtävä on myös lähi vuosina todennäköisesti työttömäksi jäävän henkilöstön osaamisen ajan tasalla pitäminen niin, että heillä on valmiudet siirtyä työelämään suhdanteen kääntyessä parempaan. Myös jo toimivien terveiden yritysten likvidistä rahoituksesta tulee huolehtia.

Suhdannevaihteluissa ja varsinkin taantumissa on valitettavasti myös se ikävä piirre, että suurimmat hyötyjät ovat aina ne joilla on runsaasti rahaa silloin, kun muiden on pakko myydä omaisuuttaan alihintaan koskien niin yrityksiä kuin kotitalouksia. Sellaista ei pidä päästä toteutumaan Suomessa enää 2000 -luvulla.

Ainakin suomalaisten on syytä luottaa siihen, että laman aika on varautumista noususuhdanteeseen ja toisin päin. Mitä tasaisempaa kehitys on, sitä paremmin voidaan sopeutua muutoksiin, jotka kuitenkin ovat välttämättömiä kilpailukykyimme säilyttämiseksi. Globaali talous ei tunne vanhoja nautintoja vaan muutos on jatkuvaa, mutta luotan siihen, että suomalaiset löytävät aina oman promillen kokoisen markkinarakonsa, jossa ovat parhaita ja menestyvät.

Eino Toivola
Isonkyrön kunnanjohtaja

Joulu Anno Domini 2008

Erikoinen joulunaika tänä vuonna. Alkupalvesta kuuntelin ennustetta hengelliseltä kasetilta. Siinä sanottiin, että vuosi tulee olemaan taloudellinen katastrofin vuosi. Tätä kirjoittaessani tapahtumia verrataan jo 1930-luvun vaikeuksiin.

Keväällä ja kesällä ei uskallettu puhua lamasta, vaan käytettiin lievempiä ilmaisuja, ettei kansa hätääntyisi. Syksyllä sama tahti jatkui ja jatkuu edelleen. Rahastot sulavat tyhjiin. Piristysruiskeet eivät tunnu tehoavan.

Amerikan presidentin vaali toi uuden miehen suurvallan johtoon, innostus oli korkealla. Sitten taas lasku jatkui ja laskee edelleen. Polttoaineiden hinta nousi huimasti ja nyt laskee. Tuntuu siltä, että mammonan valta on kokenut tsunamin. Romahdus ja lama ovat oikeita ilmaisuja. Nämä aallot kohtaavat jokaisen maailman kolkkan.

Lähestymme joulun aikaa. Tuskin joulukaan ei ole enää yhtä runsas kuin lihavina vuosina. Jostakin täytyy pihistää ja säästää. Työpaikkoja vähennetään ja tehtaita suljetaan. Perheet kokevat ahdistavaa pelkoa, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Ainakin usean laihan vuoden.

Tärkeät asiat elinpiirissämme nousevat esiin. Me ihmiset olemme tärkeitä toisillemme, erityisesti vaikeina aikoina. Kestävät arvot, joihin eivät taloudelliset romahdukset ulotu, ovat ihmissuhdekysymykset. Meidän on panostettava näihin todella tarpeellisiin tavoitteisiin. Lähemmäksi toista ihmistä ja kokemaan yhdessä vaikeuksia ja kokemaan ystävyyden ja keskinäisen rakkauden. Sydämellisyys ja rinnalla olo lohduttavat silloinkin, kun rahat ovat vähissä.

Muitakin pelkoja meillä on. Koulutragediat luovat turvattomuutta koko yhteiskuntaan. Pitääkö meidän koko ajan olla varuillamme oman turvallisuutemme tähden? Voiko missään olla rauhassa? Turvaa löydämme ystävällisistä ihmissuhteista. Mitä lähempänä olemme toisiamme, sitä turvallisempaa on elämämme.

Emme siis voi sanoa, ettemme ole veljiemme vartijoita, kuten Kain sanoi. Kristillinen usko ja Vapahtajamme opetus ja elämä opettavat, että rakkaudessa olemme veljiemme vartijoita sanan positiivisessa mielessä. Joulun mieli on juuri tätä. Lahjat ilmaisevat halua tuottaa toiselle hyvää. Siinä ilmenee välittäminen ja siinä on antamisen iloisuutta.

Joulun rauhaa toivottaen

Erik Silvola

Löytöretki

Jossain on siellä
lähellä, kotitiellä,
sinisen tunturin kylä.
Metsän siimes niin syvä,
joki lumisen peittonsa alla,
kaamoksen hämäryys kaikkialla.

Sinisen kylän lävitse vie
jäähdytyksen lempeä liekkien tie,
kotiovelle asti,
jäi muistojen lapsi.

Askel kaikkosi kauemmaksi.

Löydätkö joulun näin,
niin kaukana kotoa päin?

Jossain on tuolla
tasaiset pellot
joululaulujen sellot
vanhan kirkon kumisevat kellot.
Punainen tupa ja notkuva pöytä,
sieltäkö myös joulun voin löytää?

Löydätkö joulun näin,
niin kaukana kotoa päin?

Jospa joulu on kuitenkin tässä,
sinun vierelläsi lämpimässä.
Pöydällä yhden kynttilän valo,
ympärillä joulun harras kajo.

Joulun voi löytää myöskin näin,
niin kaukana kotoa päin,
jos seuraa valoa sydämessään,
se kodiksi muuttuu lämmitessään.

Mistä tuo valo tulee,
tuleeko se meistä,
vai joulun kaikista enkeleistä?

Sanna Autto

Puhe Äidin muistotilaisuudessa 19.1.2008

Yksi merkittävä aikakausi meidän perheessä on päättynyt. Aikakausi, joka on lähes Suomen itsenäisyyden mittainen. Tämä aikakausi on Äitini elämä, joka on myös osa Suomen itsenäisyyden alkua.

Äitini syntyi 5.7.1918 Isonkyrön Jolkkalassa toiseksi vanhimpana lapsena ja vanhimpana tyttönä.

Olen joskus kirjoittanut Äidilleni pienen runon syntymäpäiväkorttiin hänen täyttäessä 85 vuotta, me kun aina piristimme toisiamme huumorilla.

Runo Äidille 2003 85 v

Aamulla kello kuusi,
syntyi Jolkan sukuun tyttö uusi,

Jolkan vintillä tyttö kelli,
ja Lempi ja Jalmari häntä helli.

Kasteessa sai nimen Taina
ja luonteesseen: olla iloinen aina.

Nyt täyttää 85 vuotta Taina
eikä häntä paljon ikä paina.

Onnea, Onnea paljon ja
pitkää ikää suomme
ja tässä pienet lahjat tuomme.

toivoo: Juho, Kaija ja Ari

Äiti sanoikin aina että hän on syntynyt aamulla varhain Jolkkalan vinttikamarissa.

Hän varttui maalla maanviljelijän perheessä ja siellä oppi tekemisen ja ahkeruuden taidon.

Jo hyvin nuorella iällä v 1932 perhe muutti Hälvälle, koska talon jaon myötä Jalmari rakensi uuden tilan sinne. Isä Jalmari oli hyvin taitava ja monitaitoinen ja siinä lapsetkin oppivat tekemällä erilaisia asioita isänsä kanssa. Iso talo rakennettiin hirrestä ja kivijalka kivistä. Äiti oli mukana poraamassa kiviä ja

kaikessa muussa talon touhussa. Talo valmistui ja koko kartano kaikkine lisärakennuksineen. Talon teko oli työlästä, sillä taloja ei tehty viljavalle maalle vaan kivikkoiselle tantereelle viljelysmaan säästämiseksi.

Pellot laitettiin kuntoon, ojat kuokittiin, maat levitettiin ja milläs muulla kuin kuokalla ja sisulla. Jopa puhelinlinjakin piti itse laittaa keskukselle.

Kuitenkin kovan työn lisäksi oli sijansa luovuudelle.

Äidin kodissa oli luovuudella merkittävä osa. Jalmari oli hyvin musikaalinen ja luova, hän soitti useampia soittimia ja myös sävelsi.

Myös nuorisoseuratoiminta oli vahvasti mukana Jolkan perheessä. Osallistuttiin Alapään nuorisoseuran toimintaan järjestötasolla sekä toiminnallisesti. Oltiin näytelmissä mukana, ohjattiin näytelmiä sekä järjestettiin iltamia. Elämä muuten oli ajalle tyyppillistä, kovaa työskentelyä. Jolkan talo oli iso ja työtä riitti kaikille.

Kun talo oli valmis, isä Jalmari sairastui ja kuoli v 1942. Lapset jäivät nuorena Äitinsä kanssa hoitamaan taloa ja toiseksi vanhimpana lapsena, Taina joutui kovasti osaltaan huolehtimaan raskaista tilan töistä. Kaiken ohella Suomeen syttyi talvisota v 1939 ja silloin kotirintamalta vaadittiin entistä lujempaa tahtoa ja sitä hän löytyi. Vanhin veli Tauno joutui aluksi linnoitustöihin kannakselle ja sen jälkeen sotaan, joten taloa hoidettiin naisvoimin.

Koska sodan aikana kotirintamalla tehtiin kovasti töitä, ei onnettomuuksiltakaan välttytty. Äitini putosi heinäkuorman päältä hevosekärryn aisalle ja siitä alkoi pitkä sairaus. Hän joutui makaamaan kesän ja hoitamaan selkäänsä. Tämä oli kovin raskasta touhukkaalle naiselle.

Sodan aikana sijoitettiin myös sotavankeja suomalaisiin maataloihin ja näin Jolkkalaankin tuli Aleksanteri, joka oli jostain päin Kirgisiaa kotoisin. Aleksanteri oli hyvin pidetty ja rakasti eläimiä. Äitini kun sairasti ja joutui olemaan makuulla, niin

Aleksanteri, kun töiltä jouti, soitteli pajupilliä lasin takana hänelle ja toi metsämansikoita heinässä.

Yhteyksiä pidettiin myös Mäkikylän Jolkkaan, osallistuttiin töihin ja Äitini vietti paljon aikaa isoäitinsä kanssa siellä.

Tällä Ilmari Jolkassa oli paljon, jopa yli kymmenen perhettä karjalaisia evakossa, joiden kanssa Taina yhdessä radiosta kuunteli raskaita rauhan ehtoja ja yhteisesti koettiin kodin menetyksen tuskat.

Selkäsairauden vuoksi Äitini matkusti Tampereelle Uotin parantolaan ja näillä matkoillaan hän tapasi tulevan miehensä Jaakko Einari Saukon. Häitä vietettiinkin v 1945 ja Isäni muutti Hälvälle asumaan Äitini kanssa. Hälvällä osallistuttiin talon töihin ja siellä asuttiin muutama vuosi ja Hälvällä syntyi v 1947 esikoispoika.

Taina muutti Einarin kanssa Isonkyrön Ikolan kylään ja toinen poika syntyi v 1950 ja 1951 valmistui uusi talo Ikolaan. Tyttö syntyi perheeseen v 1956. Perheeseen kuului kaikkiaan viisi lasta. Kaksi lasta on Isän aikaisemmasta avioliitosta.

Viisikymmen- luvulla elettiin sodanjälkeistä aikaa, kaikkea oli pulaa ja eläminen oli rakentamisen aikaa. Vuonna 1951 valmistui uusi talo Ikolaan. Äiti hoiti lapsia työn ohella. Perhe oli yrittäjäperhe ja Isä toimi liikennöitsijänä.

Äiti piti yhteyksiä Hälvälle ja siellä oli meidän lastenkin toinen koti.

Ikolassa Äiti jatkoi harrastuksiaan näyttelemisen ja esittävän taiteen kanssa. Alkuaikoina hän harrasti kaupallista leipomotoimintaa Ikolassa.

Hänen elämänsä Ikolassa oli työntäyteistä, hän auttoi isää lastenhoidon ohella. Ja osallistui yhtiön asioihin huolehtimalla kuljettajista, kuormauksista ym. liikeasioista Isän kanssa. Hän teki kaikkia töitä, olipahan hän pitämässä fanerilevyä tuulensuojana pakkasviimassa, kun Jussi veljeni korjasi autoa.

Liiketoiminnassa oli nousuja ja laskuja kuten aina. Tulipalo poltti auton ja oli onnettomuuksia, mutta oli myös onnen hetkiä. Tytär voimisteli ja lasten menestyminen oli hänelle tärkeä asia. Ylpeänä hän kantoi rinnassaan korua, jossa oli kolme kultaista ylioppilaslyyryä. Isä myi liiketoiminnan 1975 ja elämän luonne muuttui rauhallisemmaksi.

Äiti ja isä rakensivat vielä v 1983 uuden tuvan, joka oli ollut vanhemmilla haaveissaan tosi kauan. "Sellaanen pikkuunen ja valakoonen" Äiti tapasi sanoa. Tässä tuvassa he saivat viettää ansaittuja eläkepäiviään, mutta jo v 1985 Isä kuoli yllättäen ja Äiti jäi yksin uuteen tupaansa asumaan. Lasten ja ystäviensä tukemana Äiti sai koottua elämänsä palaset kasaan ja elämä jatkui harrastuksiensa parissa.

Kaiken aikaa Äidillä oli voimakkaana harrastuksena käsityöt, joita hän harrasti paljon. Lukemattomat ovat ne pöytäliinat, tyynyn päälliset ja muut tuotteet, joita hän on kirjaillut. Lapasia ja sukkaa

tuli kuin tuutista. Selvästikin isäntyyttönä hän oli perinyt Jalmary- isältään moninaiset käden taidot. Hän harrasti ryijyjen ja mattojen kudontaa. Maalasi lasia ja posliinia sekä virkkasi.

Siisteys ja järjestys vallitsivat aina viimeiseen asti hänen kodissaan, jota kaunisti hänen itsensä tekemät käsityöt.

Ja jokainen joka on käynyt hänen luonaan vieraisilla muistaa ne monet leivonnaiset, jotka odottivat kauniisti katetulla pöydällä. Leipominen olikin hänelle hyvin tärkeä harrastus. Monissa häissä ja hautajaisissa nautittiin hänen tekemiään kakkuja ja erilaisissa tilaisuuksissa kuunneltiin hänen itsensä kertomia hauskoja juttuja. Hän olikin todellinen puhuva yleiskone.

Me lapset olemme saaneet oppia häneltä tosi paljon. Uskoisin itseltänikin onnistuvan voirusujen teon.

Kotoa kun lähdettiin, oli pussit pakattu aina eväillä. Sieltä löytyi unelmatorttuja, toskakakkua, piirakoita ja kaikenlaisia hiekkahentusia. Ja hän tapasi vielä sanoa päälle "mitähän muuta mä panisin sulle joukkohos"

Äiti oli hyvin auttavainen ja antelias, hän lahjoitti pois suurimman osan kaikista töistään ja usein hän tapasi sanoa, että täytyypä tehdä kakku, jos hän joltain oli apua pyytänyt. Jouluna oli hänelle tosi tärkeää toisten ihmisten auttaminen. Hän kertoikin, ettei joulu tule hänelle, jos hän ei saa viedä pakettia tietyille vähäosaisille, joita hän halusi aina auttaa vaikka omakin tilanne olisi ollut millainen tahansa.

Kaikkea tätä sävelsi hänen rajaton huumorintajunsa, hän osasi nähdä asioiden valoisan puolen hyvinkin synkissä asioissa ja siinä olikin hänen voimansa. Hänen huumorinsa ja valovoimansa säilyi ihan viimeisiin elinpäiviinsä asti. Hän on tehnyt lukemattoman määrän pakinoita, jota on tarkoitus kirjoittaa puhtaaksi. Hän tapasi kysyä, oliko joku kuullut hauskaa tapausta, jonka tarinan hän sitten omalla huumorillaan "rimpsutti". Pakinoitaan hän on esittänyt hyvin monissa tilaisuuksissa, radiossa ja televisiossa. Hän teki kaksi esiintymismatkaa Kanadaan ja USA:han, missä hän esitti tekemiään pakinoita. Huumori olikin aina keskelläme perheessä ja sitä me kaikki "viljelimme". Joskus kun hän oli masentunut, yritin piristää häntä lähettämällä hänelle hauskoja runoja, kun jonkinlaisen runouden siemenen olen häneltä saanut. Tässä luen yhden hänelle piristykseksi tehdyn nimipäivärunon. Kortin toisella puolella oli kauniisti hymyilevä pikkupoika, joka makasi ruusun kukkien päällä.

10.10.1996 Tainan päiväksi

Tässä on sulle taas muutama rivi vaikka en olekaan Aleksis Kivi:

Kuulehan Äitini Taina,
joka lapsistas huolta kannat aina.
Olet Äitinä maailman paras
ja Toivon, ettei sua pois veis mikään varas.
Haluan, että aukeais naurun portti,

kun kädessäs on tää nimpparikortti.
Kuten kuvasta selvästi näät
on suurinta Onnen ja Hymyn häät.
Jos Onnea kortin kaik' ruusut ois
vie koko potin se pieni hymy pois.
Kuules Äitini Taina
muista se ihana hymysi Aina.
Älä koskaan sitä hymyä jätä
vaikk' elämä ei ympärilles ruusuja mätä.
Toivon, ettei olisi sulla huolen häivää,
kun tänään vietät nimpparipäivää.
Älä unohda tänäänkään hymyn voimaa
jos sua murehet vaikk' kuinka soimaa.
Onni on tänään nimpparisankarin,
Siks' kuuluu sulle hymy ankarin.

Terveisin: Kaija ja Ari, se tuttu pari

Äiti oli hyvin urheiluhenkkinen loppuun asti. Hän jännitti kaikenlaisia urheilulajeja ja varsinkin lasten tai tuttaviensa saavutuksia. Äidillä oli yksi vävy jota hän kutsui lempivävykseen ja joka saikin jääkiekon osuuden kasvamaan äitini urheilunautinnoissa. Oli kyseessä formulat, mäkihyppy, hiihtokilpailut tai hevoset aina häntä urheilu kiinnosti.

Kerran Äitini totesi, "että hän on niin isänmaallinen, että pahaa teköö" ja se piti paikkansa.

Suomenlippu piti aina olla, kunhan vain oli liputuspäivä. Myöhemmin, kun hän ei enää saanut sitä tankoon, hoiti Lehtosen Manu tämän homman ja siitä vielä suuret kiitokset hänelle Äitini puolesta. Ilman lippua tangossa liputuspäivänä hän olisi ollut kuin "kipiä Kissi" kuten hän tapasi sanoa. Äitini oli perustamassa kokoomuksen senioreita ja isän kanssa Äiti aina huusi perähän mitä numeroa piti vaaleissa äänestää.

Ja jos värityksestä oli kyse, oli se tietysti sinivalkoinen. Se oli autojen väri, se oli vaatteiden värissä ja se on nykyisen Saukko Groupin väritkin. Kaikki juontaa hänen isänmaallisuudestaan. Sotaherrat tekivät aina vaikutuksen häneen varsinkin kenraalit, joita hänellä oli monia merkittäviäkin tuttuja. Lotaksi hän olisi aina halunnut, mutta hän tapasi sanoa "ettei Äitee päästänyt", mutta sodassa hän teki kaiken työn ohella, mitä hän vain kykeni. Hän mm. kulki sodan aikana Vaasassa

luovuttamassa verta niin paljon, että häntä vähäsen jo esteltiin, ettei noin hoikan likan saanut niin paljon verta luovuttaa ja näistä ansioistaan hän sai Mannerheimin myöntämänä 1. luokan Vapauden mitalin punaisen ristin kera. Hän kävi myös työnsä ohella ilmapalvonnassa ja on saanutkin kotirintamaisen mitalin.

Tässä on kerrottu paljon hänestä, mutta ei puoliakaan, mitä hän kaikkea oli. Kaikkeenhan menisi melkein 90 vuotta. Hän oli suuri pohjalainen ja hänen murteensa oli tunnettua. Pohjalaisuus olikin yksi niitä asioita, joita hän halusi lapsilleen jättää isänmaallisuuden ohella. Hän tapasi sanoa Jalmarin sanoilla, että "kun reirusti repalehtaa sitä ei trenkää koskaan katua"

Hänellä oli laaja ystäväpiiri, joka iän myötä tiivistyi ydin joukoksi, joka oli hänelle hyvin merkittävä tuki. Haluankin tässä yhteydessä kiittää kaikkia hänen ystäviään siitä tuesta ja avusta, mitä Äitini sai teidän kauttanne kokea.

Luojansa kanssa hän oli hyvissä väleissä. Hän rukoili lastensa ja ystäviensä puolesta sekä keskusteli luojalleen siinä "valakooses tuvas" ja uskoi siihen, että luoja huolehtii hänestä. Hän tapasikin sanoa aina, kun jotain asiaa murehdittiin, että "äläkää murehtiko kyllä luoja meistä huolenpitää".

Hänen valoisa luonteensa ja oppinsa ovat olleet ja tulevat aina olemaan hyvänä ohjeena elämän teillä, jotka eivät ole aina niin tasaisia. Kuitenkin Äitini opit ovat täysin toimivia myös tänä aikana ja vaikka minkälaisessa organisaatiossa. Äiti oli reilu kaikkia kohtaan ja oikeudenmukainen eikä sallinut vääryyttä missään muodossa. Äitimme oli meille paras Äiti ja hän kaikissa olosuhteissa teki kodistamme sen lämpöisen, sydämellisen, oikeudenmukaisen ja turvallisen kodin, jonne oli aina ikävä ja missä otettiin avosylin vastaan. Hyvänä ohjeena onkin aina muistaa hänen sanontaansa lähtiessäni kotoa.

"Älä aja lujempaa, kun enkeli kerkiää lentämähän ja muista, että enkeli pysyy aina joukos".- Nyt Äiti on siellä enkelien joukos.

Ari Saukko

Eettistä joulua!

Joulun lähestyminen saa monilla ihmisillä kylmän hien kihoamaan otsalle. On taas se aika vuodesta, jolloin lahjarumba alkaa. Meno on kiihkeimmillään aivan joulun alla, kun Matti ja Maija Myöhäiset juoksentelevat epätoivoina viime tinkaan jätettyjen lahjahankintojen perässä.

Viimeistään suloiset ja hellyttävät mainokset kirkassilmäisine pienokaisineen saavat omantunnon kolkuttelemaan joulun alla. Markkinavoimat vetoavat tunteisiin hienovaraisella emotionaalisella kiristyksellä: osta Hänelle joka on Sinulle Tärkeä. Mutta onko todellakin näin? Eikö meillä kuluttajina olekaan valinnan vapaus mitä ostamme tai jätämme ostamatta? Entä se jokajouluinen kysymys: mitä lahjaksi ihmiselle, jolla on jo aivan kaikkea?

Yksi vaihtoehto joulun kerskakulutukselle ovat ns. eettiset joululahjat. Pikainen silmäys nettiin osoittaa, että näitä toisenlaisten lahjojen sivustoja on jo varsin runsaasti. Sivustojen tuotto menee esimerkiksi kehitysmaitten ihmisten elinolojen parantamiseen tai ympäristön hyväksi kotimaassa. Eettisten lahjojen hintahaitari on muutamasta eurosta satoihin euroihin. Sivustot tarjoavat myös yhteistyötä yrityksille: yrityslahjana annettavan perinteisen viinipullon sijaan voi lahjoittaa vaikka puhdasta vettä kenialaisille.

Kehitysmaiden auttamiseen suuntautuvia sivustoja ovat esimerkiksi kirkon ulkomaanavun Toisenlainen lahja-, Suomen pakolaisavun Parempi lahja- ja World Visionin Lahjaksi Lehmä -sivustot. Parempi lahja tarjoaa ostettavaksi mm. koulutarvikkeita, 10 aapista, opettajan kuukaudeksi tai peruslukutaitoa tukevaa toimintaa. Lahjaksi lehmä -sivuston apu menee puolestaan perheelle, joka sitä eniten tarvitsee. Sen tarjoamia lahjoja ovat mm. terveystarkastus lapsille, turvallinen synnytys, lukiovuosi tytölle tai äidinmaidonkorviketta lapsille. Toisenlaisesta lahjasta voit ostaa esimerkiksi koulupuvun, vuoden, 15 puuntainta, 6 kanaa, henkilötodistuksen ja puhdasta vettä.

Miten eettinen lahja sitten ostetaan? Esimerkiksi Parempi lahja -sivustolla valitaan ensin lahja, joka halutaan antaa hyväntekeväisyysyteen. Sen jälkeen valitaan kortti, joka menee lahjan saajalle eli henkilölle jonka nimissä lahjoitus on tehty. Valittavana on perinteinen tai sähköinen kortti. Perinteinen kortti lähetetään lahjan antajalle, joka välittää kortin edelleen lahjan saajalle onnentoivotuksineen. Myös sähköinen kortti kirjoitetaan ja lähetetään itse suoraan kortin saajan sähköpostiosoitteeseen. Parempi lahja -sivusto tarjoaa myös puhelinalvelun niille, jotka kokevat netin hankalaksi käyttää. Lahja maksetaan netissä tai laskulla.

Kansainvälinen ihmisoikeusjärjestö Amnesty International tarjoaa puolestaan tuotteita, joita ostamalla voi tukea ihmisoikeustyötä eri maissa. Amnesty Store in Finland -nettikaupan valikoimiin kuuluu mm. joulukortteja, kirjallisuutta ja kantaaottavia t-paitoja. Ostamalla esimerkiksi PMMP:n Joku Raja! -t-paidan tuetaan samalla työtä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan. Suomen luonnonsuojeluliiton Luontokauppa.com puolestaan tukee suomalaisen luonnon hyvinvointia. Valikoimiin kuuluu mm. tekstiilejä, t-paitoja, kodintavaroita, hoitotuotteita ja lahjatarvikea, myös yrityksille. Myös WWF tarjoaa sivustollaan yhteistyötä yrityksille ja tuotteita, joita ostamalla voi tukea ympäristöä. WWF:n tuotteita ovat mm. t-paidat ja ekokassit.

Edellä mainitut sivustot ovat esimerkkejä. Lisää eettisten lahjojen sivustoja löytyy esim. googlettamalla "eettiset joululahjat". Näin löytyy lista erilaisista hyväntekeväisyys sivustoista ja järjestöistä, joiden kautta voi halutessaan tukea kestäväää kehitystä ja auttaa maailman köyhiä. Esimerkiksi Interpedia ohjaa joulukorttirahat kehitysmaiden lapsille kouluruoan ja seksuaalivalistuksen muodossa. MissionPossible on puolestaan kristillisen lähetystyön ja humanitaarisen avun järjestö, joka auttaa tunneleissa ja viemäreissä asuvia katulapsia. Suomen Punaisen Ristin -sivustolta löytyy puolestaan Hyvän mielen kauppa, josta voi ostaa mm. lahjatuotteita, ensiaputuotteita, joulukortteja ja kirjallisuutta sekä antaa lahjoituksia.

Valinnan vapautta ja vaihtoehtoja on siis olemassa, jos turhanpäiväisen krääsän osto raastaa hermoja ja rasittaa kukkaroa. Yksi mahdollisuus on myös jättää lahjat ostamatta. Ilmaisia tai vähän maksavia lahjoja voi miettiä yhtenä vaihtoehtona. Ilmaisia lahjoja voisivat olla esimerkiksi itse kirjoitettu runo tai joulukirje läheiselle. Joulusiivous vanhukselle, hemmoteluhetki läheiselle tai lapsenvahtina olo pienten lasten äidille eivät myöskään maksa mitään ja tuovat taatusti hyvää mieltä! Jos taas haluaa sijoittaa lahjaan aikaa ja vähän rahaa, itsehdyt joululahjat kuten villasukat, lapaset, hillo tai makeiset ovat hauska vaihtoehto. Kaukana asuvaa perheenjäsentä voisi ilahduttaa myös äänikirjeellä joulun alla. Lähituotettuja tuotteita ostamalla voi puolestaan tukea paikallista pienyrittäjyyttä. Paikallisesti tuotettu ruoka, käsityöt ja lahjakortit hierojalle tai kosmetologille ovat varteenotettavia vaihtoehtoja.

Kaikista paras lahja, jonka jouluna sittenkin voi antaa, on aika. Aikaa läheisilleen ja itselleen. Aikaa hiljentyä hyvän kirjan parissa, aikaa kävelyretkeen metsässä, aikaa pitkään köllöttelyyn aamusella. Aikaa rakkaitensa kuuntelemiseen, kannustamiseen ja yhdessäoloon. Laatu aika ei maksa mitään!

ISONKYRÖN KIRJASTO

150 vuotta

Isokyrö sai pitäjänkirjaston vuonna 1858. Suomen yleisen kirjastolaitoksen syntymäpäivänä pidetään elokuun toista päivää vuonna 1794. Silloin Vaasan hovioikeuden nuorempi asessori Olav Langestein lähetti kuningas Kustaa III:lle anomuksen Vaasan lukuseuran perustamisesta. Läse-Bibliotek i Wasa oli Suomen ensimmäinen lukuseura. Vuonna 1928 annettu kirjastolaki edellytti yleisen kirjaston perustamista jokaiseen kuntaan.

Suomalaisuusaate lisäsi osaltaan sanomalehtien levikkiä maaseudulla. Isossakyrössä lehtiä tuli vauraimpiin ja valistuneimpiin koteihin. Joissakin taloissa tiedetään olleen jo pieniä omia kirjakokoelmiakin. Omalta osaltaan maaperää kirjaston syntymiselle muokkasi myös ylistarolainen Matti Pohto eli Kirja-Matti.

Emäseurakuntana Isokyrö sai osansa myös ylioppilaiden kansanvalistusharrastuksesta. Pohjalaiset ylioppilaat lähettivät vuonna 1850 Isokyrön seurakuntaan 38 niteen kirjaston, jonka arvo oli 13 ruplaa. Kokoelmassa oli Lutherin Kirkkopostillan ja Tunnustuskirjojen lisäksi myös käytännönläheisiä neuvontakirjoja, joiden aiheena oli maantiede, historia ja luonnontieteet. Kertomuskirjojakin oli, muun muassa Robinpoika Kruise. Kokoelman myöhemmistä vaiheista ei ole tarkkaa tietoa.

Isokyrön pitäjänkirjaston perustamisesta päätettiin kirkkokokouksessa 20.huhtikuuta 1856. Varoja kerättiin vapaaehtoisella keräyksellä, josta huolehti kanttori Lagus. Keräys tuotti 65 ruplaa. Lisäksi kirjastolle lahjoitettiin teoksia, joiden arvo oli 25 ruplaa. Asiasta kertoo Suometar-lehti 25. syyskuuta ilmestyneessä numerossaan. Varsinaista lainausta ei kuitenkaan saatu alkuun saman tien. Seminaarinjohtaja Kaarlo Werkon kirjassa *Tietoja ja mietteitä kansa- ja lasten-kirjastoista ynnä lukuyhdistyksistä vuoteen 1875* mainitaan, että kirjaston olisi perustanut seurakunnan kanttori C. W. Lagus vuonna 1858. Paikkakunnalla tätä on pidetty kirjaston perustamisvuotena, joten satavuotiaista lainastoa juhlittiin vuonna 1958 ja vastaavasti 150-vuotista taivalta muistellaan vuonna 2008.

Werkon kirjan mukaan kirjasto on ”pantu toimeen vapaaehtoisilla lahjoilla, tekevä 66 ruplaa 64 kopeekkaa.”

Lukukinkereillä saatiin kokoon 35 ruplaa tarkoitusta varten ja rippilapset lahjoittivat vuosina 1862–1866 keskimäärin 40 ruplaa joka vuosi. Kirjastoa hoitivat Stenbäckin lisäksi talollinen J. Luoma, pastorin apulainen H. Inberg sekä lukkari J. Tamppari. Tiedot Werkolle antoi opettaja Tuomas Koskinen, joka oli kirjastonhoitajana Stenbäckin jälkeen.

Pitkähkön valmistelun jälkeen kirjastolle saatiin säännöt, jotka tulivat voimaan v.1871 alusta. Kirjaston tarkoitukseksi kirjattiin muun muassa opettavan suomenkielisen lukemisen hankkiminen pitäjän asukkaille. Kirjojen laina-aika oli kuukausi. Mikäli asiakas piti kirjoja pidempään, häneltä perittiin sakkoo, joka oli ensimmäiseltä viikolta 5 penniä.

Isokyrön Emäkirkon Lainakirjaston Kirjain luettelossa on merkinnät kirjoista hankintajärjestyksessä. Useimmat teoksista oli painettu 1850-luvulla. Sadasta ensimmäisestä luetteloon merkitystä kirjasta 39 oli uskonnollista kirjallisuutta, 28 kertomakirjallisuutta ja 27 erilaisia oppi- ja neuvontakirjoja sekä muutamia oikeus- ja luonnontieteellisiä teoksia. Kokoelmiin kuuluivat muun muassa *Hyväntahtoisia neuvoja katovuosina*(1834) ja *Wiivanto ja mitanto oppi* (1854), *Luvunlaskeman oppikirja* (1848), *Suomalainen kielioppi* (1852), *Ruotsinkielen oppikirja* (1852), *Talonpojan Kotilääkäri* (1850), *Kristillinen lastenkasvattaminen, osa I* (1856).

Ikolan kansakoulu otti vastaan ensimmäiset oppilaansa vuoden 1875 alussa. Kuntakokous oli jo viisi vuotta aikaisemmin päättänyt, että kansakoulunopettajan tehtäväksi tulisi myös pitäjänkirjaston hoitaminen, sitten kun kansakoulu avaa ovensa.

Näin ilmeisesti myös tapahtui. Koululle sijoitettu kirjakokoelma ei ollut paikkakunnan ainoa. Myös paikallisilla nuorisoseuroilla ja työväenyhdistyksellä oli omia kirjakokoelmia, joiden pohjalta syntyi myöhemmin piirikirjastoja.

Pitäjänkirjastosta kantakirjastoksi vuonna 1924

Isokyrön kantakirjasto aloitti toimintansa vuoden 1924 lokakuussa. Kaikki kelvolliset lainakirjat, joita oli kaikkiaan 516, siirrettiin tuolloin kanttori Aapeli Närhen kotiin. Kirjastolla oli käytössään yksi 17 neliön huone

Ensimmäisinä toimintavuosina kantakirjaston kokoelma ja lainaajamäärä karttuivat nopeasti, joten vuosikymmenen vaihtuessa kirjoja oli jo toistatuhatta. Uusia lainaajia kirjattiin vuonna 1929 kaikkiaan 150 ja kirjastonkäyttäjiä 316. Seurakunnan uusi kanttori Nestor Rajala jatkoi

Aapeli Närhen työtä vuodesta 1929 lähtien. Lukkarilan tienkäänteeseen pystytettiin osoitekilpi kirjaston johtokunnan päätöksen mukaisesti vuonna 1930. Tämä tehtiin, jotta ihmiset varmasti osaisivat kirjastoon. Uusi kirjastolaki tuli voimaan 1931. Sen mukaan valtionavun ehtona oli kirjastonhoitajan pätevyys. Paikka laitettiin auki, mutta päteviä hakijoita ei ollut. Rajala jatkoi kirjastonhoitajana ja hankki työhön pätevyyden vuonna 1933. Kirjaston johtokunta kokoontui sotavuosinakin, tosin lähinnä käsittelemään talousarvioesitystä. Toteutuneesta toiminnasta on näiltä vuosilta hyvin vähän tietoa.

Kirjasto tarkastettiin ensimmäisen kerran vuonna 1943, ja se päätettiin siirtää väljempiin tiloihin Kaarlo Komsin omistamaan asuin- ja liiketaloon. Kirjastonhoitajaksi valittiin Anni Koms. Hän jatkoi tehtävissään, koska toimeen ei ollut päteviä hakijoita. Häntä avusti Hilja Viro.

Kirjasto muuttaa väljempiin tiloihin

Isonkyrön kirjasto on joutunut muuttamaan varsin usein vuosikymmenien mittaan. Erityisen monta kertaa tilat vaihtuivat 1940- ja 1950-luvulla. Kirjasto toimi Komsin kiinteistössä vain muutaman vuoden. Vuonna 1945 kirjat siirrettiin Säästöpankin tiloihin. Kirjastoa varten vuokrattiin kaksi huonetta, ja kirjastoa ryhtyi taas hoitamaan Nestor Rajala. Seuraavana vuonna paikka oli jälleen haettavana. Maija Rautakorpi hoiti tehtävää vuoden ajan ja sen jälkeen työtä jatkoi Sirkka Tanttari. Kirjasto oli auki kaksi ja puoli tuntia kahdesti viikossa talvella ja kaksi tuntia viikossa kesäisin.

Kirjasto muutti Ikolan puukoulun yläkertaan vuonna 1954. Niilo Kauppi, joka oli hankkinut pätevyyden Kansanvalistusseuran kirjeopistossa, valittiin hoitamaan kirjastoa. Uusi muutto oli edessä taas kahden vuoden päästä eli vuonna 1956, jolloin kirjaston kaapit ja kokoelmat siirrettiin joen toiselle puolelle vanhan keskikoulun kiinteistöön.

Takaisin Ikolan kylään kirjasto palasi vuonna 1966. Nyt tilat saatiin käyttöön entisestä Suojeluskuntatalosta eli Pohjankyrön talosta. Muuton myötä kirjaston tilat kasvoivat. Aluksi käytössä oli 74 neliötä ja sittemmin 108 neliötä. Ikolan koulun oppilaskirjaston yhdistäminen kartutti kokoelmia, ja kotiseutuaineistolle saatiin oma tila. Kirjoja oli kokoelmissa lähes 14 000 kappaletta. Kirjasto oli auki 10 tuntia viikossa. Sen palveluja käytti tuolloin joka viides isokyröläinen.

Kunnan kantakirjaston lisäksi eri kylillä oli kaikkiaan kuusi lainastoa: Alapäässä ja Orismalassa toimi piirikirjasto ja Orisbergissä, Kyllkälässä, Luomankylässä ja Ulvilassa oli vaihdettavat kirjakokoelmat.

Lisää lainausaikaa ja työntekijöitä 1970-luvulla

Isonkyrön kirjasto ohitti 1970-luvulla tärkeitä merkkipaaluja: Kokoelmiin saatiin muun muassa ensimmäinen äänilevy. Kirjasto sai myös lisää tilaa ja

päätoimisia, vakinaisia työntekijöitä. Aukioloaikakin lisääntyi huomattavasti.

Kirjastonhoitajan sivutoiminen virka muutettiin päätoimiseksi vuonna 1975. Vuosina 1977 ja 1978 sitä hoiti Anna-Maija Erkkilä ja sen jälkeen Eija Kareno, josta tuli vuonna 1981 kunnankirjastonhoitaja. Vuodesta 1983 lähtien virkaa hoiti Eila Arkkola. Vuonna 1976 perustettiin puolipäivätoiminen kirjastoapulaisen toimi. Työaika oli 20 viikkotuntia. Puolipäiväinen kirjastoapulaisen toimi muutettiin kokopäivätoimiseksi kirjastoapulaisen viraksi vuonna 1977. Siihen valittiin vt.kirjastonhoitaja Marja-Liisa Toivonen. Marketta Perttu valittiin tuolloin väliaikaiseksi kirjastoapulaiseksi. Hän työskenteli kirjastovirkailijana Isonkyrön kirjastossa vuosina 1989–2007. Vuosikymmenen alussa kotilainoja kirjattiin yli 28 000 eli lähes viisi asukasta kohden. Luvussa ovat mukana pääkirjasto ja sivupisteet. Lainattavia kirjoja oli kaikkiaan yli 16 000 eli 2,7 isokyröläistä kohden. Lainaajia oli noin 1 300. Joka viides isokyröläisistä oli kirjaston käyttäjä. Lainaajista vähän yli puolet oli aikuisia.

Isonkyrön kirjasto on joutunut muuttamaan varsin usein vuosikymmenien mittaan. Erityisen monta kertaa tilat vaihtuivat 1940- ja 1950-luvulla.

Vuonna 1972 valtionapu mahdollisti äänitteiden lainauksen. Musiikin kuunteluun tarkoitettut laitteet alkoivat yleistyä kodeissa 1970-luvun alussa. Niinpä Isonkyrön kirjastosta lainattiin 118 kertaa av-aineistoa vuonna 1975.

Vuosikymmenen puolen välin jälkeen eli vuonna 1976 kirjasto siirrettiin Säästöpankilta vapautuneisiin tiloihin vanhaan pankkirakennukseen. Kirjasto sai Matti Visannin suunnittelema kivitalosta kokoelmiaan varten tilaa 175 neliötä ja lisäksi varastotilaa noin 30 neliötä.

Tilojen tarve kasvaa 1980-luvulla

Ahtaus ja tilojen epäkäytännöllisyys vaivasi kirjastoa myös pankilta vuokratuissa tiloissa. Aineisto lisääntyi ja monipuolistui jatkuvasti, joten lisäneliöt olisivat olleet tarpeen. Myös erilaisten tapahtumien järjestämistä tilanpuute häiritsi: esimerkiksi taide- ja kirjanäyttelyille tilat olivat liian ahtaat. Kaikesta huolimatta kirjastossa järjestettiin monenlaisia tapahtumia, kuten kirjaesittelyjä, nukketeatteriesityksiä ja satutunteja. Ahtaus ei vaikuttanut myöskään lainauslukuihin: vuoden 1981 lainausluvut olivat noin 11 prosenttia edellisvuotisia suuremmat.

Koska toiveet uudesta kirjastotalosta eivät tuntuneet realistisilta, kunnassa mietittiin, olisiko mahdollista ottaa käyttöön vapaita tai piakkoin vapautuvia tiloja. Muun muassa Ikolan koulun remontointia kirjastokäyttöön harkittiin.

Uusi kirjastolaki tuli voimaan vuonna 1987. Sen myötä kunnankirjastonhoitajan nimike muuttui kirjastotoimenjohtajaksi. Kirjastoon palkattiin v. 1987 kirjastovirkailija, jonka tehtäviin kuuluu myös sivupisteiden hoito. Tehtävään valittiin Mirja Palo.

Kirjaston lainausennätys rikotaan vuonna 1996

Tietotekniikasta tulee olennainen osa kirjaston arkea 1990-luvulla. Vuosikymmenen aikana hankitaan

Hilkka Kleemola ja Mervi Korvola ovat tyytyväisiä kirjaston nykyisiin valoisiin ja avariin tiloihin.

Kirjastomme 150 vuotta

Isonkyrön kirjasto on kuluneena vuonna juhlinut 150-vuotista olemassaoloaan. Lainaustoiminta Isonkyrön pitäjänkirjastossa alkoi vuonna 1858. Kirjaston perustamisesta kirkonkokous teki päätöksen jo paria vuotta aiemmin.

Kirjaston merkkipäivä on juhlistettu monenlaisin tapahtumin.

Helmikuussa kirjaston historiikki julkaistiin kirjaston kotisivuilla kaikkien kiinnostuneiden luettavaksi. Alkuvuonna myös painatettiin myyntiin puuvillakasseja, joita komistaa teksti Kirjasto 150 v.

Huhtikuun 10. päivänä vietettiin tapahtumapäivää. Kirjailija Eira Pättikangas kertoi työstään ja tuotannostaan. Kirjastossa oli myös kirjanäyttely Kirja eri vuosikymmenillä. Kaikille asiakkaille tarjottiin täytekakkukahvit.

Syyskuun 25. päivänä Keskustan koululla järjestettiin juhla, jossa Kirjaston runopiiriläiset ja Näyttiskerholaiset elävöittivät kirjastotoimenjohtaja Hilkka Kleemolan läpikäymää kirjaston historiikkia. Runopiiriläiset lausuiivat runoja ja katkelmia eri aikakausien kirjallisuudesta. Näyttiskerholaiset puolestaan esittivät Lukkarinkoulukatkelman Kiven Seitsemästä veljeksestä.

Kulttuuriviikoilla kirjastossa pidettiin vielä näyttely, jossa esillä olivat koululaisten tekemät kirjat ja kirjanmerkit.

Hilkka Kleemola

ensimmäiset tietokonepäätteet luettelointiohjelmistoinen ja siirrytään atk-lainaukseen. Kirjasto liitetään vuosikymmenen loppupuolella osaksi kunnan tietoverkkoa. Tekniikka tuo myös kirjastojen väliseen yhteistyöhön uuden ulottuvuuden ja synnyttää eri puolille Suomea kirjastokimppoja. Isokyrö liittyy 10 kirjaston muodostamaan Lakia-kimppaan.

Isonkyrön kirjasto vastaa asiakkaiden tarpeisiin laajentamalla aukioloaikojaan. Kirjasto alkaa palvella myös lauantaisin muutaman tunnin ajan. Lainamäärät kasvavat edelleen. Yhtä isokyröläistä kohden lasketaan 14 kirjallainaa vuonna 1990. Vuodesta 1992 vuoteen 1993 lainat lisääntyivät lähes 9 prosentilla. Erityisen meneviä olivat aikuisten tietokirjallisuus ja lastenkirjat sekä videot ja äänitteet.

Kunnissa elettiin 1990-luvun alussa juustohöylävuosia. Isossakyrössä kirjastorahoista siivutetaan prosentin verran vuonna 1991. Lautakunnan tulevaisuuskin oli vaaka-laudalla. Vaikka kirjastoväki yritti pitää omastaan kiinni, hallinnonuudistus vei oman lautakunnan ja antoi tilalle sivistyslautakunnan alaisen johtokunnan vuoden 1993 alusta. Järjestely ei ollut paras mahdollinen, joten kahden valtuustokauden jälkeen palattiin tässä kohden entiseen lautakuntajakoon.

Nykyinen kirjastotoimenjohtaja Hilikka Kleemola valittiin Isonkyrön kirjastoon aluksi kirjastonhoitajaksi vuonna 1991. Minna Nevanen aloitti samana vuonna kirjastovirkailijana. Hänen jälkeensä eli vuodesta 1993 lähtien työtä on jatkanut Mervi Korvola.

Isonkyrön pääkirjasto jouduttiin sulkemaan homevaurion vuoksi elokuussa 1995 ja se avautui uudestaan vasta saman vuoden joulukuussa. Kunta vuokrasi Keski-Pohjanmaan osuuskaupalta tilat, joissa kirjasto toimi seuraavaan muuttoonsa eli vuoteen 2001 asti. Liikerakennuksessa kirjastolla oli käytössä 447 neliötä asiakas- ja työtilaa sekä lisäksi reilut 300 neliötä lämmintä varastotilaa.

Uusissa vuokratiloissa siirryttiin atk-lainaukseen. Käytössä oli K 3000 -kirjastojärjestelmä. Muutos merkitsi valtavaa urakkaa, sillä kaikki aineistoa koskevat tiedot jouduttiin syöttämään atk-järjestelmään. Uusien vuokratilojen toimivuus ja hyvä sijainti vaikuttivat varmasti osaltaan siihen, että vuonna 1996 kirjattiin uusi lainausennätys: 19,3 lainaa asukasta kohden.

Uudet tilat vastaavat kirjaston tarpeita

Isokyrö sai marraskuussa 1999 luvan kirjaston rakentamiseen. Uusi kirjasto suunniteltiin ja toteutettiin ripeästi koulun kupeeseen ja voitiin avata tammikuussa 2001. Isonkyrön kirjasto sai historiansa ensimmäiset omat tilat. Ne on suunnitellut Suunnittelu-Rytinki Oy. 600-neliöinen kirjasto on ajan vaatimusten mukainen ja

asiakasmäärään nähden oikein mitoitettu. Moni kävijä on ihastellut tilojen kauneutta ja valoisuutta. Työtiloja on kaksi. Kirjasto- ja lehtisalin lisäksi asiakkailla on käytettävissä kolme erillistä tilaa: kotiseutuhuone, tietotori ja käsikirjasto. Muu asiakkaitten käyttöön tarkoitettu tila on yhtenäinen. Siitä on hyllyjen avulla erotettu lehtienlukusali ja eri osastoja.

Kotiseutuhuoneeseen on koottu paikallishistoriaan ja sukututkimukseen liittyvää aineistoa. Sinne on sijoitettu myös kirjat, jotka Isossakyrössä syntynyt kirjailija-toimittaja Ilmari Turja lahjoitti vuonna 1988. Huoneessa vaalitaan myös Matti Nummensalon muistoa. Hän on Isonkyrön Lehmäjoella syntynyt ja kasvanut runoilija. Mennyt ja nykyisyys kohtaavat huoneessa: tietokonepääte ja tulostin ovat esimerkiksi opinnäytetyötä tekevien käytettävissä.

Uudessa kirjastossa on asiakkaiden käytössä kaikkiaan kahdeksan internet-päättettä. Tietotorilla on niistä viisi. Tietotori koneineen on paitsi yksittäisten asiakkaiden myös erilaisten ryhmien käytettävissä.

Pääkirjaston lisäksi Isossakyrössä on lainausasema Lehmäjoen koulun yläkerrassa. Ylistaron kirjastoauto pysähtyy kerran kuukaudessa Orisbergissä. Orismalan koulun lakkauttamisen jälkeen Valtaalan ja Orismalan alueen kirjastopalvelut on hoidettu Laihian kirjastoauton avulla. Monet Isonkyrön puolella asuvat tervajokelaiset käyttävät Vähänkyrön sivukirjastoa. Isokyrö maksaa kyseisistä palveluista korvausta naapurikunnille.

Pääkirjasto on auki maanantaista perjantaihin seitsemän tuntia ja lauantaisin neljä tuntia päivässä. Kirjastossa on neljä työntekijää. Kirjastotoimenjohtajana työskentelee Hilikka Kleemola ja kirjastovirkailijoina Mirja Palo, Mervi Korvola ja Virpi Havina.

Lähteet:

- Hilikka Kleemola: Isonkyrön kirjaston historian alkuvaiheet. Proseminariesitelmä. 1990.
- Eino Koms: Isonkyrön kirjastolaitoksen 100-vuotishistoriikki. 1958.
- Sirpa Pukkinen: Kanttorin kamarista koulun kupeeseen. Harjoitustyö. 2002.
- Mauno Valtari: Isonkyrön Ikolan koulun historiikki
- Isonkyrön kantakirjaston johtokunnan pöytäkirjat vuosilta 1924–1952 ja vuosilta 1993–2001
- Isonkyrön kirjastolautakunnan pöytäkirjat vuosilta 1977–1993 ja vuosilta 2001–2002
- Isonkyrön kunnan kunnalliskertomukset vuosilta 1948–1996

JUHLAN AIHEITA

ISONKYRÖN KOTISEUTUTALOLLA

VILLAVINTIN 15. aktiivista toimintavuotta.

1700 –luvun markkinat on pidetty jo 15. kertaa,

Tilaus- ja pitopalvelu Wanha Tupa on kymmenvuotias sekä Isonkyrön Kotiseutuyhdistys 75-vuotta.

Isonkyrön Taitokeskus; VILLAVINTTI täytti keväällä 2008 viisitoista vuotta. Sen kunniaksi perustettiin Villavintin yhteyteen uusi käsityön harrastajia palveleva kurssi- ja kudontapaikka.

Se ristittiin Taitokeskus TAITOVINTIKSI. Taitovintti palvelee asiakkaitaan "akkakoululla" eli Isonkyrön vanhalla Kotiteollisuuskoululla toisessa kerroksessa.

Keväällä 1993 avattiin Villavintti Isonkyrön Kotiseututalolle. Päämyyntituotteina silloin olivat suomenlampaan villasta valmistetut käsin- ja koneneuleet sekä tarvikepakettit. Myös villaisia materiaaleja oli myynnissä, tärkeimpänä oma 2-säik. SeVilla -suomenlampaanvillalanka.

Viidessätoista vuodessa on moni asia tullut mukaan uutena toimintana ja tuotteena. Nyt Villavintillä on myynnissä suomalaisia tuotteita lähes sadalta tekijältä. Villavintti järjestää Neulekoulu- ja Taitopajatoimintaa, lasten Näppi -käsityökoulua sekä kudontaa uudella Taitovintillä.

Pohjalainen käsityö: Jussi, Uhoo ja Hela -tuotteet ovat merkittävä osa myymälän tarjontaa. Samoin erilaiset isokyröläiset ja Kyrönmaan alueen tuotteet, kuten: Tohnin ikkuna –pronssikorut, paju- ja pläkkituotteet, hopea- ja olkityöt sekä saippuat. Vuosikaudet Villavintin myydyimpiä tuotteita ovat olleet E-P:n Käsi- ja taideteollisuus ry:n pellavaiset damastikuvioiset kaitaliinat, kynttilät ja painokuvioiset tyynyliinat sekä Kalevala Korut. Neuleita haetaan Villavintiltä ympäri maakuntaa ja lankaa sekä huovutusvillaa lähetetään pitkin Suomea. Muutamia kauppoja vuosien varrella on tehty Eurooppaan sekä Japaniin. Teemme myös liikelahjamyyntiä ja toimitamme tuotteet valmiiksi paketoituna. Toiminnan alkuvuosina Villavintti osallistui monille messuille ympäri suomen. Nyt pääosassa ovat Seinäjoen Käsityömessut ja Isonkyrön 1700 –luvun markkinat, jotka myös täyttivät tänä vuonna viisitoista vuotta.

Kun Villavintti muutti Kotiseututalon yläkertaan, alakerrassa emäntänä hääri Hillevi Kontsas apujoukkoineen. Monet Hillevin keittämät kahvit ja sopat sekä puurot kerkisin nautiskella ennen alakerran tilan vuokrausta Marja Tuomistolle. Marjan ja apulaisensa Mattilan Annelin kanssa on yhteistyö ollut hyvin tiivistä alusta asti. Monet, monet tuhannet ihmiset: turistit, ryhmät, juhlijat ja surijat ovat ravinneet itsensä pitopalvelun antimilla ja tyydyttäneet kauneuden kaipuutaan yläkerrassa. Pikkujoulupaketit on voinut hankkia näppärästi paikanpäältä kauniisti paketoituna.

15 vuotta Villavintillä työskennelleenä, moneen toimintaan osallistuneena ja Isossakyrössä asuneena, olen täysin kotiutunut Pohjanmaalle. Työni on ollut näinä vuosina minulle lähes tärkeintä elämässäni ja ajallinen panostukseni Villavintin kehittämiseen on ollut moninkertainen työaikaani verraten. Olemmekin Villavintin kanssa kehittyneet molemmat yhtäaikaaisesti, käsi kädessä. Samalla olen voinut tutustua lukuisiin käsityöalan yrittäjiin ja harrastajiin sekä olen saanut olla mukana lukuisissa luottamustoimissa. Nämä viisitoista vuotta ovat kulkeneet uskomattoman nopeasti positiivisessa ja työntäyteisessä hengessä. Nyt on alkanut uusi kehitysvaihe uuden Taitovintin ja kudonnan myötä Rinta-Harrin Ullan kanssa. Samalla olen aloittanut itse osa-aikaiset opinnot Jyväskylän Ammattikorkeakoulussa pätevätykseni opettajaksi. Katja Repo toimii näin ollen tuuraajanani ja kiireapuna Villavintillä. Kotiseututalo toimintoineen sekä markkinat elävät vahvasti tässä ajassa, vanhan kirkon juurella Kyrönjokimaisemassa, asiakkaitaan palvellen.

Tervetuloa KOTISEUTUTALOLLE nauttimaan Tilaamastanne tarjoilusta sekä VILLAVINTILLE ja TAITOVINTILLE nauttimaan käsillä tekemisestä ja kauniista käsitöistä.

Onnistunutta käsityö- ja markkinavuotta 2009 Teille kaikille toivottaa Karhun Miira

Ikolan Aino esittelee Taitovintillä Pollarin Väinölle miten kolmihaaraisia kynttilöitä valmistetaan.

Uuden tuvan Jussit ja Rimppakinttu -tontut odottavat jo joulun tuloa. Voit ommella itsellesi vaikkapa oman tontun, tarvikepaketesta löytyvät sekä ohjeet että materiaalit.

Kaksi vuosikymmentä TAIDELEIREJÄ ORISBERGISSÄ

Leiritoiminta käynnistyi 1988. Silloin päädyttiin noin viikon leiriin ja näin on menetelty. Aluksi maanantaista lauantaihin ja viime vuosina on lopeteltu perjantaisin. Tämä siksi että valtionavun vähetessä on kulut voitu paremmin hoitaa. Msl ja Isonkyrön kunta ovat tukeneet leirejä koko ajan. Tämä on ollut välttämätöntä, jotta leirimaksut on voitu pitää kohtuullisina.

Orisberg on paikkana ihanteellinen. Vettä, metsää, rakennuskulttuuria ja rauhaa. Leirillä on välitön ilmapiiri ja porukasta kasvaa viikon aikana tiivis ja pesoonallinen ryhmä.

Ateriat ja majoitus on ostettu Kansan Raamattuseuralta ja palvelu on ollut erinomaista. Vaatimukset mökkien suhteen ovat kasvaneet alkuaajoista, mutta innokkaat maalarit ovat yleensä tyytyväisiä kun on siisti mökki ja hyvä ruoka. Saunoa ja uida on saanut tarpeen mukaan, paitsi kesänä jolloin järvi tyhjättiin. Koposen Raili on ollut emäntänä suurimman osan ajasta ja meistä on tullut hyvät ystävät. Lämmöllä muistan kesää, kun hän oli vielä remmissä. Uusia vetäjiä on ollut, mutta kovasti vaihtuvat nykyään.

Leirejä on siis ollut 20 ja kulunut kesä oli leiri numero 21. Oppilaat varasivat paikkoja jo seuraavalle leirille viime suvena. Monet tulevat yhä uudestaan ja tuovat ystäviään mukana. Monesti entiset oppilaat käyvät moikkaamassa, jos eivät pääse muuten tulemaan.

Vuosien varrella leireille on osallistunut liki 400 eri oppilasta, joista monet ovat olleet maalaamassa useana kesänä peräkkäin. Nuorimmat ala-aste ikäisiä ja vanhin 80. Taiteilijat ovat persoonia ja moni on jäänyt vahvasti mieleen. Eräs oppilas nukkui päivät ja maalasi yöt. Meni nukkumaan muiden aloittaessa. Eräällä oppilaalla oli niin suuri maalaus pohja 2 x 3 m, että jouduimme naulaamaan sen läheisen mökin seinään. Siellä opet kulkivat antamassa ohjeita. Muistan aiheenkin, suuri vene jonka kyydissä istui virtahepo. Paljon hauskoja kommelluksia sattui, mutta en halua liikaa niistä kertoa ettei joku mahdollisesti loukkaantuisi.

Leirillä on opetettu aina ensin perusasioita-värioppi, sommittelu, liike, rytmi, visuaalinen paino ja oman tulkinnan etsiminen. Taidehan on sitä, että etsitään oma näkemys maalattavaan aiheeseen. Ei ole mitään väliä

Leiriläisiä ylh.vasemmalta Pia-Marie Kuorikoski, Marita Ojala, Helena Wahala Eeva-Kaisa Isosaari(apulainen) kesk.vasemmalta Sari Hongell, Aino Mylläri, Erika Ikola, Marianne Jokinen Irma, Aittoniemi, Minna Salonen, Sari Seppälä, Seija Nelin, opettaja Esa-Matias Heinonan, edes.vasemmalta Heli Hakamaa, Stefan Niemi, Raija-Liisa Soinila, Terttu Kankaanpää, Katja Pykälämäki, Ritva Tuokko ja Terttu Åkerholm, kuvasta puuttuu pari oppilasta

mikä on tyyliuunta, kunhan kuvasta tulee teknisesti ja sisällöllisesti vahva sekä katsojaa koskettava. Suurin osa maalaa öljyllä ja akvarelliväreillä mutta mukana on aina myös piirtäjiä. Tiedän että muutamat oppilaat ovat päässeet melko pitkälle omalla urallaan, jopa ammattilaisiksi. Taiteilijaksi ryhtyminen vaatii kylläkin melkoista rohkeutta ja päättäväisyyttä. Kovaa satsaamista ja lisää opettelua. Useammilla taide jää harrastukseksi, mutta se on ihan ok. Taide antaa elämään sisältöä ja luominen on antoisaa. Saa samanhenkisiä ystäviä jne.

Yleisimmät aiheet leirillä ovat maisema, kukat ja henkilöt. Aina on oppilaita jotka kokeilevat myös muita aiheita. Nuoret ovat tehneet mm kollaaseja. Eräänä kesänä ilmoitimme myös veistos opetuksesta, mutta kiinnostus oli varsin laimeaa. Yleensä leiriviikko on antoisa.

Alun käynnistysvaiheen jälkeen työt alkavat sujua ja useimmilla on lopussa monta työtä valmiina. Ilmapiiri ja muiden tuki rohkaisevat tiiviiseen työskentelyyn. Viime kesänä eräs rouva maalasi 40 pientä akvarellia ja useat varsin kelvollisia. Eräs oppilas maalasi samaa taulua kaksi kesää ja taitaa olla vielä nytkin kesken. Nykyisin maalataan paljon ateljeessa, joka on kunnostettu mukavaksi. Luonnokset tehdään kuitenkin luonnossa jos kyseessä on paikallinen aihe. Alkuvuosina maalattiin

enemmän luonnossa, mutta aihepiirien muuttuessa se ei aina ole tarpeellista.

Olen ollut mukana joka leirillä. Veli Ekroos on ollut hyvä aisapari 14 kertaa, joskus vain osan viikkoa. Seppo Tanninen ja Markku-Tapani Hakala ovat olleet pari kertaa mukana.

Tyypillinen leiripäivä alkaa 9 tietämissä ja opetus sekä työskentely nivoutuvat sopivasti keskenään. Jotkut lopettavat 5 tietämissä, mutta osa maalaa iltamyöhään.

Vuonna 2007 järjestimme makasiiniin leirin juhlanäyttelyn. Kutsuimme entisiä ja nykyisiä oppilaita mukaan ja samaten kaikki opettajat. Näyttelystä tuli hyvä läpileikkaus leirin tuotannosta vuosien varrelta. Aika näyttää saammeko tulevaisuudessa juhlia 30 v taivalta. Uutta vuosikymmentä jo mennään ja ensi kesänä jälleen Orisbergiin.

Kyrönmaan Taideyhdistyksen puolesta
Esa-Matias Heinonen

Seija Nelin tutkii luonnosta ja Piia-Marie Kuorikoski piirtää. Taidehan on sitä, että etsitään oma näkemys maalattavaan aiheeseen. Ei ole mitään väliä mikä on tyyliuunta, kunhan kuvasta tulee teknisesti ja sisällöllisesti vahva sekä katsojaa koskettava. *Kuvat E-M Heinonen*

VANHA KIRKKO JA SEN YMPÄRISTÖ HISTORIAN MUKAAN ESITETTYNÄ

Isonkyrön tärkein nähtävyys on Vanha kirkko. Siellä ja sen lähiympäristön kohteissa vierailee lähes 20 000 henkilöä vuoden aikana. Kirkon ympäristöstä on muotoutunut myös hyvä tapahtumapaikka nykyajan monille yhteisille tilaisuuksille sisätiloissa ja ulkosalla.

Kokoontumispaikkana on Kyrön kirkon seutu ollut koko historiansa ajan: pitäjän-kokoukset, käräjät ja sotilaitten kokoamiset alkaen Pohjanmaan lippukunnasta 1555 Suomen sotaan 1808 saakka. Näitä ei tavallisesti vieraille esitellä, vaikka niillä on suuri paikallishistoriallinen merkitys.

Vanha kirkko ja sen lähiympäristö kuuluvat yhteen ja -ovat Pohjanmaan ja Kyrönmaan historiallista keskus-alueetta. Nykyisin on ympäristössä asemakaavallisesti rauhoitettu n 8 hehtaarin alue. Kirkon lisäksi alueella on 16 asutushistoriallista rakennusta ja avara peltoaluekin.

Vanhaa kirkkoa esitellään tavallisesti kirkkona, luetellaan esineitä, niiden vuosilukuja ja alkuperää. Lähdeaineistosta tärkein on Riitta Pyllkäsén Isonkyrön Vanha kirkko- kirja, jossa todetaan kirkon ainutlaatuinen kulttuurihistoriallinen arvo. Esittelyyn tarvitaan vuosilukuja ja henkilönimiä., joiden avulla esittelyyn tulee taustaa ja sisältöä. Esittelijät ovat oppineet oman tyylinsä..

Pitkäaikaisen opastoimintani aikana olen todennut, että parhainta oppia kirkon esittelyyn ovat antaneet ne asiantuntijat, jotka tullessaan tietävät jo kaiken kirkosta ja sen vaiheista. Heidän kanssaan keskustelu on syventänyt Vanhan kirkon ja sen ympäristön ainutlaatuista arvoa .

Historian tuntijoiden ja oman Seurakunnan eri aikojen kirkkoherrojen kertomuksista on muodostunut kokonaisuus, jossa on paljon enemmän sisältöä kuin tavanmukaisessa esittelyssä.

Vanha kirkko on monumentti, jonka esittelyn *maallikkona* voi aloittaa toteamalla, että tämän kirkon kohdalla on *toteutunut kaksi suurta ihmettä.*

Ensimmäinen ihme on valtava rakennustekninen suoritus

Muurien luomassa tunnelmassa voi ihmetellä -, miten on ollut mahdollista saada vanhojen aikojen menetelmillä rakennuspaikalle näin suuri määrä kiviä. Edelleen täytyy myös ihmetellä, miten ilman teknillisiä välineitä on kyetty nostamaan seinille yli 6 metrin korkeuteen kivilatomukset. Ja vielä enemmän ihmetyttää, kun seinät on tehty ulko- ja sisämuurista ja välille on osattu jättää liikuntasauva. Ilman rakentajien viisautta seinät tuskin olisivat kestäneet vuodenaikojen vaihteluita. Toki seinärakenteet ovat osin sortuneetkin

Puunkäsittelyn ihmeenä ovat kattorakenteet ja niiden tukijärjestelmä, joka on tehty loveamalla ja puutapeilla kestäväksi ilman raudan käyttöä sidontaan. Kattotuolien kolmiotuenta on rakennusteknillinen taidonnäyte.

Vierailijoiden taholta kysytään usein sitä, mistä ovat tulleet 'rakennusmestarit' , joilla on ollut tieto kirkkojen pohjoismaisesta mallista ja rakentamisen teknillisestä osaamisesta.

Historiain mukaan dominikaanimunkit ovat olleet ammattirakentajia, jotka ovat rakentaneet luostareita, kirkkoja ja piispanrakennuksia, jopa linnoituksiakin. Tiedetään, että veljeskunnan munkkeja oli tullut Korsholman linnoituksen, voudin ja kirkon rakennuskohteisiin lähelle nykyistä Vaasaa. Katolinen kirkko ja Ruotsin kuninkaas ovat halunneet lisätä alueellista vaikutusalueitaan.

Kirkkorakennuksen pohjoisen tyylin määrittely ja käytännön työjohto oli muitten kuin paikallisten ihmisten vaikutusta. Saman tyylin kivikirkkoja on Pohjanlahden molemmilla puolilla, kirkkorakennuksen taito ja perinne on ollut yhteistä osaamista.. Täällä on tarvittu viisasta työjohtoa.

Toinen ja vielä suurempi ihme on uskon voimassa .

Maakunnan väki on omannut uskon, että heidän yksinkertaisen elämänsä tärkein asia on ollut osallistua temppelin rakentamiseen Taivaan Isälle. Sitä uskoa on täytynyt riittää, että väkeä on saatu rakennusaineiden hankintaan, kuljetukseen ja varsinaiseen rakentamiseen. Väkeä on tullut läheltä ja kaukaa, hyvinkin kaukaa.

Yksinkertaisetkin laskelmat työn määrästä mykistävät. Osallistujia on täytynyt olla suuri määrä ja työn johtamisen todellista ammattitaitoa Sen ajan ihmisten elintaso ja käsityön osaamien liittyy tavoitteen arvokkuuteen.

Uskon vahvuutta on koeteltu. Ihme on tapahtunut.

Kirkkorakentamisen alkuna on tieto seurakunnasta jo v 1250

Seurakuntalaisilla on ollut voimaa pienen puukirkon ja sitten toisenkin aikaansaamiseen. Kivikirkon rakentamisen aloittaminen puukirkon päälle ja ympärille on ollut suuri päätös.

Hankitut pyhät sakramentit ja esineet ovat olleet suojassa, kunnes kivikirkko valmistui ja pieni puukirkko on voitu sen sisältä purkaa..

Vanhan kirkon alkuseurakunnan ja kirkkorakennuksen ikä on ollut erilaisten mielipiteiden ja tulkinnan, jopa riitelynkin kohteena. Isonkyrön Seurakunnassa on päätetty pitää 700-vuotisjuhla, joka tapahtui 2004.

Kirkko oli rakennettu valmiiksi katolisena aikana.

Tämän kirkon sisällä olevista vuosiluvuista tärkein on v 1560

Silloin ovat tietojen mukaan valmistuneet kirkkoherra Jacob-Geetin teettämät seinämaalaukset Sakariston oven yläpuolella oleva vuosiluku tarkoittaa myös kuningas Kustaa Vaasan kuolinvuotta. Hän on se kuningas, joka oli aloittanut uskonpuhdistuksen, eli siirtymisen katolisesta uskon toteuttamisesta Martti Lutherin opin mukaiseen kirkkopalvelukseen.

Käytännössä uuteen oppiin siirtyminen ei tapahtunut kovin nopeasti, sillä katolinen papisto vastusti opinkappaleiden muuttamista. Sehän koski myös heidän taloudellisten etujensa ja asemansa heikentymistä. Syntejä ei saanut anteeksi rahalla, sillä Anekauppaa ei enää sallittu. Muutos katolisuudesta evankelis-lutherilaisen opin käyttöön kesti kauan.

Nuijasotakin 1596 ja 1597 käytiin katolisen ja lutherilaisen uskon kannattajien välillä. Käskynhaltija Klaus Fleming oli katolisen kuningas Sigismundin asialla ja puolella. Nuijamiehiä puoltanut, Ruotsin kuninkaaksi pyrkinyt Kaarlo- herttua kannatti Lutherin oppia ja nuijamiehiä matkaan siunannut kirkkoherra Simo Nurkka oli Lutherin opin mukainen pappi.

Seinämaalaukset ovat ainutlaatuinen nähtävyys

Ylin rivi alkaa maailman luomisesta ja päättyy siihen, että Jumala antaa laintaulut Moosekselle. Siinä opetetaan ihmisille Vanhaa Testamenttia alusta loppuun.

Keskimmäisen rivin Uusi testamentti esitetään yhtä selvänä. Maria saa ensimmäisessä kuvassa enkelien ilmoittamana tiedon lapsen tulosta ja viimeisessä kuvassa Jeesuksen kärsimyshistoria päättyy. Sen yläpuolella on vanhalla kirkkoruotsilla lause: 'Tässä hän nousee ylös taivaisiin'

Kolmas rivi täydentää Pyhäpäivien tekstit siltä osin kuin on tarvittu sananjulistuksen avuksi.

Vastaavaa johdonmukaista kuvallista Raamatun kokonaisuutista ei löydy mistään muualta.

Tätä käsitystäni ovat vahvistaneet lukuisat oppineet asiantuntijat, joita Vanhassa kirkossa on käynyt. Yksittäisiä Raamatun kohtia on kyllä kirkoissa esillä ja taiteellisuus edustaa kaikkia tasoja.

Katoliselta ajalta ovat myös Vanhan kirkon arvokkaat veistokset, kuten: Ristiin naulittu, Altari-kaappien veistokset, Pyhän Yrjänän kuvaryhmä ja kolme yksittäistä veistosta.

Arvokkailla seinätauluilla, koristemaalauksilla ja puuvalmisteilla on omat historiansa kerrottavana.

Katolisen ja lutherilaisen jumalanpalveluksen ero ihmisten kannalta.

Katolisena aikana ihmiset tulivat kirkkoon ja seisoivat kuunnellen papin latinankielistä messua.

Istuimien puuttuessa seisominen saattoi muuttua polviasentoon tai istumiseen, kun voimat loppuivat. Pitkän kirkkomatkan väsymys alkoi tuntua. Mutta ihmiset olivat joka tapauksessa tulleet kirkon avaraan saliin, hiljentyneet ja tunteneet tulleensa Taivaan isän temppeliin yhdessä toisten seurakuntalaisten kanssa.

Lutherilaisena aikana seurakuntalaiset osallistuivat aivan toisella tavalla Jumalanpalvelukseen.

He kuuntelivat papin saarnaa omalla kielellään ja osallistuivat veisaamalla jumalanpalvelukseen.

Lutherin vaikutuksesta oli tullut tutuksi virsiä, kuten ' Enkeli taivaan lausui...' ja ' Pois pelko joukko pienoinen...' Jumalanpalvelus muodosti ihmisten kannalta pienen osallisuusnäytelmän, johon saattoi Messun jälkeen sisältyä toisenlainen Pyhä ehtoollinen kuin katolisena aikana.

Tärkeimmät seinämaalausten kuvat

Sakariston oven yläpuolella vuosiluvun 1560 kohdalla on kolme tärkeää kuvaa.

Vasemmalla on hyvin paljon kertova kuva siitä, kun Jeesus

on kutsunut opetuslapsensa Pääsiäisaterialle. Sen ajan vaateparsa ja ruokapöydän esittämät ravintoaineet käyvät esille. Leipää korissa, viiniä ruukussa ja lampaanlihaa ateriaksi valmistettuna.

Seuraavassa, keskimmaisessa kuvassa opetuslasten keskuudessa istuva Jeesus on ottanut eteensä viinimaljan. Ehtoollisen asettamisesta on kuvan yläpuolella vanhalla kirkkoruotsilla selvennys:

" Niin usein kuin te kaikki tästä juotte, tehkää se minun muistokseni"

Kolmas kuva esittää Lähetyskäskyä : .. ' menkää kaikkeen maailmaan.. '

Kirkon alttarin valmistajat ovat ylimmässä rakenneruudussa selventäneet ehtoolliskutsua:

" Tulkaat, sillä kaikki ovat valmistetut "

Sotilaitten osaa Vanhan kirkon vaiheissa

Menneitä aikoja harvoin tuodaan esille sotaväen nostamisen ja sodankäynnin kannalta. Sellainen on liian vanhaa aikaa eikä tavallisesti tule esille. Kuningaskin on antanut lakejaan.

Seurakuntien ja pappien tehtäviin on langennut tavattoman monia yhteiskuntaa ylläpitäviä tehtäviä. Seurakuntien jäsenten on pitänyt muodostaa toimielimiään, valita nimismiehiä ja kuudennusmiehiä ja veronkantajia Pitäjänkokouksissa kirkkoherrain johdolla.

Pohjanmaan lippukunta on toiminut 1555 alkaen. Ruotsin kuningas Kustaa Vaasan säätämän ohjeen mukaan on kymmenen talon pitänyt asettaa nihti lippukuntaan.

Pohjanmaan lippukunnan päällikkö on pitkään ollut Lasse Nilsson, jonka puustellina on ollut Vähänkyrön Veikkaalassa entinen majatalo. Vuodesta 1580 alkaen on lippukuntaan värvätty myös ratsukkoja, josta talo on saanut verovapauden asepalvelun ajaksi. Lippukunnan vahvuus on ollut 600-800 miestä.

Väenottoa varten on ollut omia katselmuskirjureita, jotka ovat seurakunnan pappeja apuna käyttäen koonneet nihdit ja tehneet ratsumieskontrahteja. Papisto joutui mukaan tähän ikävään tehtävään.

Pohjanmaan lippukunta joutui sotaretkille aina Novgorodiin saakka. Mukana on ollut osaltaan Jaakko Ilkkakin. Venäjän 25.v sota päättyi Täyssinän rauhaan 1595. Silloin Lippukunta olisi voitu hajoittaa, mutta Klaus Fleming halusi pitää sotaväen koossa ja ylläpito jäi talonpoikien rasitukseksi, nimityksenä on ollut Linnaleiri. Huovien ja nihtien sekä talonpoikien yhteenotto 25.11.1596 Kyrön kirkolla oli alkuna Nuijasodan ensimmäisen vaiheeseen. Toisen sotaretken lähtö tapahtui 1597. Seurakunta ja papisto joutui mukaan kaikkiin Nuijasodan vaiheisiin ja raskaisiin seuraamuksiin.

Kuninkaallinen Pohjanmaan Rykmentti on perustettu 1626. Sen vahvuus oli n 1000 sotilasta.

Kyrönmaan komppania varusteet olivat kirkolla ja päällikön asunto lähellä kirkkoa. Komppanian ruotujen harjoitukset on pidetty sunnuntaisin kirkon luona.

Rykmentti osallistui ns 30- vuotiseen sotaan Kustaa II Adolfin mukana 1631-48. Ratsumiehiä on käytetty jopa toisella puolen Tonavaa. Jatkovaiheessa on käyty vielä Pommerin sodaksi nimitetty sotavaihe. Jatkuvat väenotot ja sotarasitukset ovat kuormittaneet raskaasti maaseutua.

Suuri Pohjansota oli kohtalokas kyröläisille väenottojen ja kustannusten vuoksi alusta loppuun. Poltavaan saakka 1709 eteni Kaarle XII mukana Pohjanmaan pataljoonakin ja tuhoutui täysin. Loput Pohjamaan rykmentistä kokivat samaa tuhoa, mutta koottiin uudelleen Suomen alueella.

Talvella 1714 käytiin sodan viimeinen Kenttätaistelu

Valokuvassa on tavallisimmassa käytössä oleva Asehuoneen läpi sisälle päästävä kulkuovi, sen vasemmalla puolella ulkoseinässä on n 50 cm suuri pyöreä metallikilpi. Siinä on kehänä vanhalla ruotsilla teksti: KIRE SOKEN I ÖSTER BOTHN
Kilvessä keskellä on seisomassa karhu, joka on käymässä kypälillään kiinni kuusipuuhun.

Isonkyrön alueella, se tunnetaan Napuen taisteluna. - Ylivoimaisen vihollisen voittaman taistelun jälkeen Kyrönmaa joutui hävitetyksi.

Vanhaan kirkkoon se liittyi erikoisella tavalla. Kirkkoherra Brenner oli puhdasoppisuuden hengessä antanut kalkita yli seinämaalaukset n vuoden päästä niiden valmistumisesta. Kasakat asettuivat sisälle Kyrön kirkkoon, pitivät nuotioita ruokansa tekoon ja hevostensa kengittämistä varten. Onneksi seinämaalaukset olivat suojassa savuttamiselta ja hävähäisemiseltä. Ne ja piiloon viedyt puuveistokset säästyivät tuholta ja ryöstöltä...

Rauha on tehty 1721 ja Kyrön kirkko oli säilynyt asukkaiden henkiseksi tukikohdaksi. Ruotsin kuningas suunnitteli Suomenmaan jälleenrakentamista. Suomen sotaväkeäkin jälleen koottiin ja Pohjanmaan Rykmenttiin kuuluvaa Kyrönmaan komppaniaa koottiin ja varustettiin uudelleen 1780 vaiheilla. Kun sotaväkeä sijoitui paikkakunnalle ja väestön lukumäärä kasvoi, niin kivikirkko alkoi tuntua ahtaalle. Avuksi on tullut parvekkeen rakentaminen kirkon peräseinälle, jonka alueella seinämaalaukset olivat siihen aikaan kalkin alle peitettyinä.

Kyrönmaan komppanian päälliköksi oli nimitetty majuri Carl on Otter, jonka virkatalona oli Ikolan kruununtila. Sotaväen ruodut pitivät kirkkoharjoituksia sunnuntaisin. Isonkyrön alueella on ollut 64 sotilastorppaa ja muutama päällystön virkapuustelli.

Suomen sota 1808- 1809 oli vaikea vaihe johtuen Ruotsin emämaan huonosta hallinnosta.

Kyrönmaan komppania oli koottu Laihian, osan Ylistaroa, Vähänkyrön ja Isonkyrön miehistä.

Suomen sota 1808-09 johti siihen, että Suomenmaan joukot joutuivat vetäntymään pohjoiseen, kunnes Siikajoella sotaonni on saatu kääntymään. Kyrönmaan komppania on

sieltä edennyt etelään. Kauhajoen taistelujen jälkeen Kyrönmaan komppania on kulkenut Isonkyrön kautta Oravaisiin, jossa syksyllä 1808 käytiin viimeinen verinen taistelu, joka päättyi tappioon.

Lopuksi 1809 Suomenmaasta on tullut Venäjän keisarin hallitsema Suomen suuriruhtinaskunta.

Kirkon esittelyn henkinen tuki löytyy Erik Silvolan ' Pohjankyrön Postillasta'. Uskonto ja seurakunnat ovat olleet ihmisten henkiselle kestokyvylle tuki ja turva.. Isonkyrön Vanhan kirkon seinät ja ympäristö on kokenut vuosisatojen kohtalot.

Sen monivaiheinen ja raskas kokemusten kausi on saanut nykyajan ihmisten arvostuksen. Sen Vanha kirkkomme ja Kyrönmaan asukkaat ovat ansainneet.

Valokuvassa on tavallisimmassa käytössä oleva Asehuoneen läpi sisälle päästävä kulkuovi, sen vasemmalla puolella ulkoseinässä on n 50 cm suuri pyöreä metallikilpi. Siinä on kehänä vanhalla ruotsilla teksti:

KIRE SOKEN I ÖSTER BOTHN

Kilvessä keskellä on seisomassa karhu, joka on käymässä kypälillään kiinni kuusipuuhun. Selityksenä on, että on tarvittu karhun voimia tämän pelto-lakeuden raivaamiseen. Tunnettu historioitsija, kirjailija Jalmari Finne on teettänyt pitäjänsinetin eli sigillin mukaan suuren kilven ja lahjoittanut sen Vanhan kirkon 600- vuotisjuhlaan saatesanoilla:

” Tämä sigilli on teille ylpeille ja itsepäisille pohjalaisille”

Se on kiinnitetty juhlassa etukäteen varattuun paikkaan asehuoneen oven vieressä.

Karhun kuva tai osia siitä on 7: ssä kunnanvaakunassa Pohjanmaalla, Vöyrin vaakunassa on vähäisin osa, nimittäin vain kaksi karhun tassua.

Konekelto Oy

Isonkyrön vuoden 2008 yritys

Risto ja Kaisu Kelton luotsaama Konekelto Oy on Isonkyrön vuoden 2008 yritys. Vuonna 1983 perustettu yritys työllistää tällä hetkellä kolme vierasta oman väen lisäksi.

Yrittäjänä Risto Kelto on aloittanut jo vuonna 1970 omalla toiminimellään. Sementin kuljetukseen käytettävää painesäiliö-kuljetusautoa ei siihen aikaan ollut muilla. Yrittäjyyteen Risto on kasvanut jo pienestä pitäen. Kaikki Kelton viisi sisarusta toimivat myös yrittäjinä. Vanhemmat perustivat sementti-valimon jo vuonna 1950. Myöhemmin Isonkyrön Betoni toimi vuosina 82-89 ja Härmän Betoni ostettiin vuonna 1993 ja myytiin pois vuonna 2000.

Vuonna 1998 aloitti Tolkin Kauppahalli, joka on nykyisin Kari ja Kirsi Kelton omistuksessa.

Konekelto on toiminut muiden yritysten ohella kaiken aikaa. Tämän hetken myyntituotteita ovat uudet ja käytetyt skootterit, mopot ja mönkijät sekä erityisesti kesäaikaan myytävät pihakivet ja betoniset koristepatsaat. Patsaista osa on kotimaista tuotantoa, osa tuodaan Puolasta tai Portugalista.

- Eräskin nuoripari osti kaksi 600 kg:n sementtileijonaa puutarhan somisteeksi ennen kuin omaa talopakettiakaan oli tilattu, muistelee Risto.

Kaisu Kelto on ollut mukana yritystoiminnassa lähes alusta asti. Kun neljä lasta ovat kasvaneet isommiksi, on ollut mahdollista enemmän osallistua paperitöihin ja muuhun toimintaan.

-Kaupallinen koulutus on ollut tarpeen paperien pyörittelyssä, toteaa Kaisu.

Konekelton tärkein toimintamuoto on huuto-kauppatoiminta. Kahdesti viikossa pakataan autot

erilaisilla koneilla ja laitteilla ja matkataan ympäri maata eri paikkakunnille.

-Tälläkin viikolla on viisi ilmoitusta huutokaupoista eri lehdissä. Viime vuoden aikana oli 102 lähtöä huutokauppojen merkeissä, kertoo Risto.

- Mukavalta tuntuu kun kysytään, että koska tulette seuraavan kerran. Hyvä palaute innostaa jaksamaan joskus uuvuttavaakin työrupeamaa.

- Onnistumisen tunne syntyy kun asiakas on tyytyväinen. Intoa täytyy näissä hommissa olla, irvishampain ei kauppa synny.

- Kesäaika tuo uusia haasteita tullessaan. Piharakentaminen on kovasti nouseva trendi. Uusia tuotteita ja patsaita on tulossa markkinoille. Siksi tulevaa kesää voi odottaa innostunein mielin.

Yrittäjäpariskunnan neljästä lapsesta toistaiseksi kaksi on valinnut yrittäjän uran. Vielä ehtii alalle toisetkin kaksi, kunhan ikää karttuu.

Vapaa-aikaa ei tahdo työn sekaan mahtua. Moni työvaihe vaatii tehokkaasti toimiakseen omistajan läsnäoloa. Risto toimi Isonkyrön Yrittäjät ry:n puheenjohtajana vuosina 1976-77, sekä pitkään hallituksen jäsenenä. Nykyään seurakunnan luottamustehtävät kokouksineen ovat sitä toisenlaista ajankäyttöä työn ohessa.

Kaisu pitää tärkeänä ehtiä lenkkipoluille kuntoaan kohentamaan.

Tulevaisuuteen yrittäjäpari katsoo luottavaisena, kunhan terveyttä ja intoa riittää.

Tuuralakirjan tekijöitä muistettiin kirjan julkistamistilaisuudessa Tuuralan kylätuvalla. Eturivi vasemmalta: Eila Hiltunen (taittaja), Ilpo Iso-Koivisto (kuvien käsittely), Ilkka Pääkkönen (Kyrönmaan opiston vs. rehtori) Takarivi vasemmalta: Painotalo Casperista Pekka Rinta-Hoisko, Ilpo Lagerstedt (varhaishistorian kirjoittaja), Eino Toivola, Erkki Minkkinen, Erkki Korvola, Matti Lehtiö, Ilmari Pikkala *Kuva PViljanmaa*

Tuurala

- hyvät talot, kelvolliset pellot (Tuuralan kyläkirja v. 2008)

Kun aloimme koota Tuuralan historiaa Kyrönmaan opiston piirinä v. 1997 oli kylä juuri valittu vuoden kyläksi. Ensimmäinen vaikutelma ulkopuoliselle oli kylän mahtava yhteishenki ja innostus yhteiseen tekemiseen. Ensimmäisillä kerroilla oli väkeä mukana runsaasti, parhaimmillaan yli 20 henkeä. Kylähistorian kokoaminen on usein aikaa ja kärsivällisyyttä vaativaa puuhaa. Kun tätä tehdään puhtaasti harrastuspohjalta, ei pitkiäkään taukoja ja keskeytyksiä voi välttää. Vartuneemmilla piiriläisillä terveyden tilakin monta kertaa rajoittaa rientoja ja monenlaisia viivytyksiä tulee matkan varrelle. Vuosien kuluessa väki Tuuralan piirissäkin väheni, mutta eräänlainen ydinjoukko jäi jäljelle. Tänä aikana myös kaksi piiriläistä – Erkki Luhtala ja Aune Korvola – poistui keskuudestamme. Kylähistoriapiirillä harrastuspiirinä on aina myös sosiaalinen ulottuvuutensa: Tuuralassakin tarina rönnsyli joskus vallattomasti, eikä pelkästään kylän asioista ja tapahtumista. Asian vierestäkin puhuttiin välillä. Mutta tämäkin kuuluu asiaan. Koko ajan, ainakin omasta mielestäni, vallitsi miellyttävä ja rento yhteistyön henki.

Alusta lähtien oli pyrkimyksenä hahmottaa Tuuralan historiaa "koko rintaman leveydeltä" eli mahdollisimman laajasti eri aihealueita käsitellen esihistoriasta lähtien. Oli selvää, että erilainen asiantuntija-apu ei olisi pahitteeksi. Esihistorian osalle – käytännössä kylän alueen röykkiöhautojen kartoittamiseen - olikin hyvä ehdokas, kotiseutuneuvos Esko Luoma Laihialta. Vuosien kuluessa Esko haravoi Tuuralan maastoa yhdessä Matti Hannukselan kanssa ja Tuuralan alueelta tunnistettiin kaksi röykkiöhautaa, Hietakankaan mäessä ja lisakinkorvessa. Löydöt – peräisin vanhemmalta rautakaudelta - tulivat kirjaan asianmukaisesti kerrottuna valokuvien, kartta-piirroksen ja tarkan selostuksen kera.

Seuraava haaste oli vanhemman historiallisen ajan kuvaaminen, mikä käytännössä merkitsi Ruotsin vallan aikaa, 1540-luvulta (ensimmäisistä veroluettelo-merkinnöistä) 1800-luvun alkuun. Yleensä Suomen kylien historia ennen 1540-lukua on myös "esihistoriaa", sillä kirjoitettuja tietoja esim. keskiajalta löytyy vain satunnaisesti. Ruotsin vallan

aika- osuuden kirjoittamista tarjosimme maisteri Ilpo Lagerstedtille, joka on tutkinut paljon Isonkyrön asutushistoriaa nimenomaan Ruotsin vallan aikana. Ilpo ottikin tehtävän vastaan ja tuosta ajanjaksosta tuli otsikko samalla koko kirjaan: "Hyvät talot, kelloiset pellot ". Ruotsin vallan aika- jaksoa täydennettiin vielä muutamilla asiakirjalainauksilla, jotka toimitti suomennettuna varatuomari Erkki Korvola, entinen tuuralainen hänkin. Käräjä-pöytäkirjoista löytyi tuuralaisten edesottamuksia ja kohtaloita noina vuosisatoina ja löytyipä myös aineistoa sitkeästä Hälvännevan riidasta, joka aikanaan kesti käräjöpöytäkirjojen mukaan noin 200 vuotta, 1600-luvun puolivälistä alkaen.

Varhaishistorian kanssa painiskellessamme pyysimme myös neuvoja ja näkemyksiä innokailta ja ansioituneilta paikallishistorian harrastajilta. Niinpä Matti Lehtiö vieraili piirissä ainakin kerran ja Ilmari Pikkala parikin kertaa.

Seuraavaksi oli ongelmana ajanjakso, joka käsitti autonomian eli Venäjän vallan ajan 1809-1917. Kuinka käsitellä tätä ajanjaksoa kylän näkökulmasta? Muutama seikka nousi tältä ajanjaksolta selkeästi esiin. Ensimmäinen oli varsinainen tragedia: 1860-luvun suuret nälkävuodet. Pahimpana vuotena, 1868, tuuralaisiakin menehtyi nälän heikentämänä ja nälän aiheuttamiin sairauksiin ja kulkutauteihin 50 henkeä. Kirkonkirjojen mukaan kuolleisuus normaalina vuotena oli alle kymmenen luokkaa. Toinen asia oli osallistuminen ns. Suureen Adressiin v.1899 helmikuun manifestin seurauksena ja tsaarin venäläistämistoimien alkaessa. Se on tapahtuma, jota voidaan pitää lähtölaukauksena prosessille, joka johti Suomen itsenäisyyteen. Adressista löytyy peräti 132 tuuralaista nimeä. Kolmas merkittävä asia on ollut isonjaon täydennysjako, joka Tuuralan osalta saatiin päätökseen v.1912. Se on muokannut kylänkuvaamme sellaiseksi, jona sen nykyisinkin tunnemme.

Mitä muuta voisi kertoa autonomian ajasta? Päädyimme ratkaisuun, että koska historia on ihmisten historiaa, niin voisimme tutkia, ketä Tuuralassa asui tällä periodilla. Lähdeaineisto tähän löytyy seurakunnan rippikirjoista sekä henkikirjoista. Nämä kaikki on talletettuna maakunta-arkistoon. Koska vuosisataan mahtuu yhden kylänkin osalta melkoinen määrä ihmisiä, sovimme, että tutkitaan väestö noin sukupolven eli 30 vuoden leikkauksina. Näin kartoittaisimme asukkaat ensimmäisen kerran vuoden 1810 osalta eli autonomian alussa. Seuraava otanta olisi noin vuonna 1840, seuraava 1870 ja viimeinen 1900. Tämän suunnitelman toteutimme sellaisenaan. Tällaisen tutkimuksen tekeminen vaati historiapiiriläisiltä monta matkaa Vaasan maakunta-arkistoon. Aineisto, joka näin saatiin, osoittautui – suhteellisen suppeasta otoksesta huolimatta - yllättävän laajaksi ja siksi kirjaan otettiin nimiä vain poimimalla ja kerrottiin muista yhteisesti mainiten, esim. "palvelusväkeä 10 henkeä".

Tämän jälkeen käsitelimme omana lukunaan muutamia erikoisaihealueita. Näitä merkittäviä, oman lukunsa ansaitsevia asioita oli siirtolaisuus yleensä ja erityisesti Amerikan siirtolaisuus; oltermannihallinto eli Tuuralan kyläarkussa säilyneet kyläkokous-pöytäkirjat 1800-luvulta alkaen; Suomen historian käännteitä kylän näkökulmasta, jossa käsiteltiin mm. sotia ja niihin osallistuneita sekä heidän kohtaloitaan.

Varsinainen pääurakka oli koota Tuuralan itsenäisyyden ajan historiaa piiriläisten omien muistikuvien, vanhemmilta ja isovanhemmilta perittyjen muistojen, erilaisten asiapapereiden, lehtileikkeiden, valokuvien ja nauhoitettujen haastattelujen pohjalta. Kotiseutuneuvos Väinö Tuomaala oli Tuuralassa 1960-luvun alussa haastatellut vanhoja kyläläisiä ja näitä haastatteluja otimme jonkun verran sellaisenaan haastateltavan oman äänen säilyttämiseksi. Samoin Aulis Nuuja oli tehnyt vastaavia haastatteluja 1970-luvulla, jotka myös otimme mukaan. FM Johanna Heikkilä kävi v.1999 piirissä haastattelemassa vanhoista perinneasioista, mm. laskiaisenviikkotavoista ja tämän haastattelun otimme niinikään sellaisenaan.

Kylähistoriaa eri elämänalueilta koottiin seuraavien aihepiirien mukaan: hengellinen elämä, tuuralaiset opintilla, jossa erityisesti jäi mieleen taistelu oman koulun puolesta viime vuosikymmenen lopulla; harrastukset ja vapaa-ajan vietto, liikenteen kehitys, palvelut, elinkeinot, jossa jälleen kerran kiinnitti huomiota se valtaisa yritteliäisyys, joka on Pohjanmaalle niin tyypillistä; henkilökuvia ja persoonallisuuksia, joka on aina ongelmallinen luku, koska jokainen ihminen on kirjoituksen arvoinen ja vaikea valita ketään erikseen ylösnostettavaksi. Tuuralan paikannimistöä –aiheen otimme erillisenä lukuna. Lopuksi otimme ja kuvasimme Tuuralan talot omaksi osastokseen. Juuri tämä 'elämänalueosio' oli kaikkein työläin ja aikaa vievä tehtävä. Asioiden ja ajatusten paperille laittaminen ei ole helppoa ammattilaisellekaan, joten on ymmärrettävää, että harrastaja joutuu kovastikin tuskailemaan kirjoitetun tekstin kanssa ja itsekritiikki voi nousta kohtuuttoman korkealle.

Julkaisuvaiheessa 2008 Painotalo Casper Kurikasta osoittautui erinomaiseksi valinnaksi. Hyvän painotyön ohella, on erikseen mainittava painotalon taittaja Eila Hiltunen, joka teki suurella taidolla ja asiantuntemuksella kirjan taiton.

"Sadonkorjuujuhlaa" eli kirjan julkistustilaisuutta pääsimme viettämään heinäkuun 1. päivänä Tuuralan tietotuvalla eli entisellä kyläkoululla, jossa väkeä oli täysi tuvallinen. Tilaisuus sujui tyylikkäästi kylän monitoimimies Aulis Nuujan johdolla. Ja näin oli yksi kylähistoriahanke saatu päätökseen.

Erkki Minkkinen

Jaakko Pietarinpoika Wallenberg e Maunuksela

Lasimestari, erään böhmeläisen uskonpuheen perustaja s. 14.7.1756 Isonkyrön Valtaalan (Vaasan ja Seinäjoen puolessavälissä) kylässä k. 1798 Hämeenlinnan vankilassa, ehkä lavantautiin. Ikä 42 v.

Jaakko Wallenbergin isä, Pietari Erkinpoika Maunuksela e. Waro s. 1682 (ehkä Ruovedellä) k. 11.6.1758 Isonkyrön Valtaalassa

Isä tuli Kyrönmaalle täyttämään **Napuen taistelun** aiheuttamaa valtaisa miesvajausta. Hän avioitui Yryselän Waron Maria-lesken kanssa v. 1718, joka kuoli jo seuraavana vuonna. Avioliitosta syntyi yksi tytär. Kun venäläisten vangitsema Marian Matti-veli pakeni ja palasi takaisin v. 1721, joutui Pietari luovuttamaan isännöidyn hänelle (yksi useista ”koivu ja tähti” –tositarinoista). Pietari avioitui uudelleen v. 1720 Maria Heikintyttären kanssa, ja muutti Isonkyrön Valtaalan Maunukselaan (omaksui talon nimen, kuten tavallista). Maria kuoli v. 1752. Avioliitosta syntyi neljä lasta, joista toiseksi vanhimma, Matista, tuli Ala-Maunukselan talon isäntä. Pietari avioitui uudelleen Maria Tanttarin (Dantzar) kanssa, josta avioliitosta syntyi ainoastaan yksi lapsi, Jaakko Pietarinpoika. Pietari kuoli vain kaksi vuotta pojan syntymän jälkeen. Äiti eli vuoteen 1802 saakka.

Nuorimmaisena lapsena joutui Jaakko hankkiutumaan ansiotyöhön jo hyvin nuorena. On kuitenkin varsin erikoista, että hän kulkeutui oppiin aina Somerolle saakka, Åvikin lasitehtaalle. Asiakirjojen mukaan ainakin hänen velipuolensa isännöimässä Mieltyntalossa (2 km Maunukselasta) valmistettiin 1700-luvun loppupuolella lasinvalmistuksessa käytettävää potaskaa, jota Åvikin lasitehdas osti, joten Jaakon lähiympäristöstä oli suhteita lasiteollisuuteen (E-P:n historia III s. 399). Ehkäpä juuri Jaakon vanhemmat velipuolet laittoivat hänet lasitehtaan oppiin. Taustalla saattoi jo silloin olla kaavailuja saada lasinvalmistusta myös Pohjanmaalle. Åvikin lasinpuhaltajat olivat pääosin saksalaisia. Heistä monet olivat omaksuneet **Jakob Böhmen** uskontofilosofisen ajattelun (Gottesfreunde). Jaakko tuli kyseisen ajattelutavan kanssa tekemisiin mitä todennäköisimmin juuri näiden saksalaisten välityksellä. Tosin Böhmenin ajatuksia oli levinnyt Kyrönmaalle muitakin teitä. Siitä todistavat mm. **Erikssonin** veljekset ja **Kärmäki** Laihialta, sekä ns. **Pohjanmaan Mystikoiden** toiminta etenkin Vähänkyrön Merikaarosta.

Jaakko Maunuksela suoritti lasimestarin tutkinnon todennäköisesti Turussa. Varsinaisen mestarinäytteen

hänen on täytynyt suorittaa Tukholmassa. Myös Tukholmaan oli levinnyt böhmeläisiä ajatuksia, joita esim. **Anders Collin** käänsi ruotsiksi ja toimitti suomalaisille (joilla oli täällä omat paikalliset kääntäjänsä ja käsin jäljentäjänsä). Mestariutkinto toi ajan tavan mukaan ohessaan myös nimen **Wallenberg** (kuten monien muidenkin ammatinharjoittajien osalla). Jaakko palasi synnyinseuduilleen n. 25-vuotiaana suorittamaan ammattiinsa kuuluvia lasitustöitä. Nurmon kirkon lasitustöiden yhteydessä hän tapasi tulevan vaimonsa, Maria Yrjöntyttä Yli-Loukon, jonka kanssa avioitui 30.9.1781. Avioliitosta syntyi 9 lasta, joista vain 4 eli aikuisikään saakka. Wallenbergin perhe asusti ensin Lapualla, josta muutti Härmän (Ala-Härmän, nykyisen Kauhavan kaupungin) Kauppiin. Sinne Wallenberg, lasinpuhaltaja Henrik Söderbergin kanssa perusti lasitehtaan paikkaan, josta oli saatavissa soveltuvaa hiekkaa, puutavaraa ja vettä (Lapuanjoen varteen). Tehdas lienee toiminut muutaman vuoden ajan, mutta lasihytin palaminen (jollainen lopetti myös Åvikin toiminnan), muiden taloudellisten seikkojen ohella, lopetti teollisen toiminnan.

Kiinnostus Wallenbergin edustamia ja esittämiä uskontofilosofisia ajatuksia kohtaan kasvoi vähitellen aina satapäiseksi kansanliikkeeksi saakka. Varsin pitkään liike sai toimia vapaasti. Ainakin kaksi kirkon pappia (**Samuel Birling ja Juhana Gummerus**) osallistuivat seuroihin. Wallenberg oli mm. jälkimmäisen papin lapsen kummi. Liikkeen laajetessa oli välirikko kuitenkin väistämätön jo siitäkin syystä, etteivät kaikki kannattajat katsoneet tarpeelliseksi suorittaa kirkollisia maksuja (kymmenyksiä). **Jakob Böhme** kutsui laituskirkkoa kuvaannollisesti ”muurikirkoksi”, jolla ei ollut suurtakaan merkitystä yksilön hengellisen avautumisen edistämisessä.

Wallenberg haastettiin Lapuan käräjille ja tuomittiin varsin tekaistuin perustein kuolemaan harhaoppisuuden ja epäsiiveellisen toiminnan nojalla. Wallenbergin suhtautuminen ns. pyhiin kirjoituksiin lienee (Böhmen ja monen muun tapaan) ollut paljon kriittisempi kuin tuona aikana, ja paljon myöhemminkin, oli tavallista. Mutta jos voisimme verrata sitä tämän päivän tutkijoiden suhtautumiseen, saattaisi Wallenbergin asenne vaikuttaa huomattavasti kunnioittavammalta. Nykyisin sentään varsin yleisesti ymmärretään, että pyhät kirjoitukset eivät ole välityksetöntä jumalallista sanaa, vaan inhimillisten tulkkien välittämää julistusta, jossa useimmiten on havaittavissa välittäjän aiheuttamaa väritystä, tai jopa vääristystä.

Ainoa laissa oleva, rangaistukseen oikeuttava peruste lienee ollut ns. **konventikkeliplakaatti**, Ruotsissa v. 1726 annettu onneton asetus, jolla kiellettiin kaikki yksityiset hartauskokoukset. Määräystä tiukennettiin niin, että jopa epäily siitä, että jollakin oli kirkon opin vastaisia mielipiteitä, johti kuulusteluihin (ja ilmiantoihin). Konventikkeliplakaattia käytettiin Suomessa 1800-luvulla herännäisyyttä vastaan (Kalajoen käräjät). Asetus kumottiin kirkkolaisista vasta v. 1869. Kuningas **Kustaa IV Adolf** muutti Wallenbergin tuomion vankeusrangaistukseksi, mutta Jaakko Wallenberg kuoli varsin pian Hämeenlinnan vankilassa, ehkä lavantautiin, vain 42-vuotiaana (joidenkin arveluiden mukaan kuolemaan johti häneen Vaasan vankilassa kohdistetut pahoinpitelyt).

Liikkeen hengellisen johtajan poistuminen johti sen kuihtumiseen. Vain Kuortaneella se sai jalansijaa hieman pidemmäksi aikaa ns. Vasulaisuuden (Isak Vasumäen mukaan) nimissä, tosin muuntuneena. Vasulaisten seuroissa nähtiin mm. **Heikki Klemetin** äiti, Kuortaneen papin tytär.

Liikkeen suoranainen vaikutus myöhempien sukupolvien ajatteluun ei liene ollut kovin suuri. Erottautuminen yleisestä, tuohon aikaan **ainoasta sallitusta** ajattelutavasta vaatineen kantavaksi voimakseen karismaattisen johtajan. On otettava huomioon, että **Böhmen** filosofia ei ole muodollista, helposti omaksuttavaa, vaan vaatii paneutumista oman itsensä syvimpään olemukseen. Jo 1800-luvulla esitettiin, että itse **Isaac Newton** oli ilmeisesti ammentanut teorioilleen (gravitaatio) pohjaa juuri hänen ajatuksista (Atheneum 26.01.1867). Myöhemmin on paljastunut, että Newton todella tutustui useiden alkemistien ja okkultistien kirjallisiin tuotteisiin (ks. <http://www.answers.com/topic/isaac-newton-s-occult-studies>).

Wallenbergin opettama ”käärmeenpään poljenta” lienee käsitettävä jonkinlaiseksi ”mantraksi”, joka auttoi keskittämään ja sitomaan harhailevaa mieltä.

”Taivaallinen morsian” taas kuvannee todellista (alkuperäisen Adamin) viisautta, ”**Sofiaa**”, jonka ihmiskunta (langenneena Adamina) oli kadottanut suunnatessaan aktiviteettinsa pääosin ulkonaisiin asioihin.

Tietämättömät ja pahansuopaiset ihmiset tulkitisivat symboliset ilmaukset konkreettisiksi väittäessään, että wallenbergiläiset, ja Wallenberg itse harjoittivat epäsiiveillisyyttä valitessaan jopa nuoria tyttöjä ”taivaallisiksi morsiamikseen”. Morsiameksi lienee kuitenkin valittu juuri sellainen puhdas ja viaton henkilö, johon valitsija ei luonnostaan liittänyt mitään lihallista vetovoimaa. Tapa lienee siten ollut lähinnä henkinen mielikuvaharjoitus (Ks. Jakob Böhme: *Werke*). Pyrkimys voimakkaisiin tunnetiloihin, ”hihhuointi”, ei sekään liene ollut alkuperäisen wallenbergiläisyyden tavoitteena, pitihän Böhme (Mestari **Eckhartin** tapaan) jo tavanomaista uskonnollista mekankoliaakin lähinnä esteenä todellisen henkisyyden tiellä. Seuraavilla, jo hieman vapaammilla vuosisadoilla monien suomalaisen sivistyksen esitaistelijoiden hengellinen ajattelutapa oli todellisuudessa varsin lähellä böhmeläistä filosofiaa **Runebergistä Snellmaniin ja Lönnrothiin, Topeliuksesta Leinoon**, sekä muilta taiteenaloilta esim. **Gallen-Kallelaan**.

Jaakko Wallenberg on ollut mm. **Artturi Leinosen** *Profeetta*-kirjan (1926) esikuvana (Jaakob Valli). **Antti Tuuri** on kirjoittanut hänestä romaanin v. 2004. Jälkimmäisen pohjalta on tehty ooppera, ”*Käärmeenpään polkijat*”.

Kalervo Mielty

Lähteitä:

Luoma-Mielty *sukuselvitykset/Maunuksela*

Hannu Räsänen: *Isonkyrön Maunukselat Ilpo*

Lagerstedt: *Isonkyrön asutushistoria* (ym.

selvitykset) **Jakob Böhme**: *Werke Pentti*

Virrankoski: *Jaakko Wallenberg / Biografia Antti*

Tuuri: *Wallenberg Artturi Leinonen: Profeetta E-P:n Historia*

Yrittäjien hallitus tonttuilee ristikon kätköissä. Joulun pyhinä on aikaa etsiä tonttuilijoitten nimet esille.

Ristikon tekijä Paula Markko

ANNA EUROOPAN JOKI Pitää lomake Emmerdalassa

Pyhä jumalatar IDÄSSÄ Loch- juh-
Seis "Kädenjennus" ihotauti SUHTEISSA omainen? ME ? JOTAIN VAILLA kokee laat muutis

ANNETTUN lainsäätäjän Englannista

— kieppi harrastusvälinekin? — RINKI? RIE-MA-S-TUA HAIT-TANA

KAS-SA-JO-NOSSA TAI LIIKEN-TEES-SÄ TUPU-LE

SATTUVAT TAI-ALIAS

2. Reläntä? PETER

HALT-PIPE-MIES HELJO KUIN H2O JALO-PUU ?

MIKÄ PUU-UKKO-KO-SEN KIRJAIM.

Polkasta tuttu aama LEUH-KAT

juhl-iii 4.3.

HO-MASE-KI-N

Kronblom +T ALUS

TURVA LENA

TIR-SAT LÖNN ROTI EART-HA P U T

OUDOT LINNUT LYH. IRC GALL. HAKU

MAA KARI SUORITE-TAAN KYMEN VESISTÖSSÄ

in Finland?

S A N O L

S O T H I N

Minä olen toivuis ja elämä.

LEHTI EDESSÄ NYT.

Alus Kanon tuotos

MATKUSTI TUHISILLA VAUNUILLA NIKO TIES-SÄMÄ KIELTO

On talo, kesä-mökki, 2 autoa osakkeet jne. jne.

PESUAI-NEESTA LEH-TÖ-RO-PO-SI

Pa-latsi KALLI Runon-gana hist. jakso

PULMU AJATTE-LEMAITA KIR-JOIS-SA

SAKS. Bändi

PRON.

En juo ?

PART. NOUT-DOT

ETOAVA SANA HALLITSIJA

KAA-PIB-AUTO

HISSI-VAL-MIS-TAJA

NIURUKAINEN 20

EI SEILAA STYVA ALI-RO-VATA

PHONOKEN ?

LAATI

Pappilan portaiden sisältä löytyi todiste edellisestä korjauksesta. Puupalaan oli kirjoitettu: -9/6 1967. Matti Saari ja A. Vakkila koppulootti nämä portaat. Suunnitteli Herman Perttilä -syyskuussa 2008 portaat korjasi Lehmäjoen Puutyö: Ilmari, Juhani ja Timo Karhu

Vapputapahtuma Lehmäjoen Seo -huoltoaseman pihalla. Järjestäjinä Lehmäjoen kyläyhdistys

Isonkyrön torialueen kevätkauden avajaisissa jaettiin äideille ruusuja äitienpäivän kunniaksi. Kahvipannun rivassa Isonkyrön Juhannusneito-ehdokka Henna Lehtonen. Yrittäjät osallistuivat aktiivisesti juhannusneitokampanjaan hyvällä menestyksellä, sillä Henna tuli valituksi suurella äänimäärällä. Tulokset pitäjittäin: Isokyrö 17392 ääntä, Ylihärmä 10381 ääntä, Jurva 7952 ääntä ja maakunnan suosikki tuli Lapualta saaden pitäjän ulkopuolisia ääniä 2307. Kuvat PV

Perinteiset joulunavajaiset tunnelmallisella Vanhan Kirkon alueella keräsi runsaasti väkeä paikalle. Illan kohokohta lapsille on luonnollisesti joulupukki, jolle pienet ja miksei isommatkin, voivat kertoa toiveitaan.

Lehmäjoen Maa- ja kotitalousnaisten UNICEF -nukeista: Anna ja Toivo -nukeja. Teimme nämä nuket, ja enemmänkin, lahjoitukseksi Uniceffille. He huutokauppaavat nuket 20 • minimihintaan ja saaduilla rahoilla ostetaan lapsille rokotteita. Kuka vaan voi adoptoida itselleen näitä nukkeja.

LEHMÄJOEN MAA JA KOTITALOUSNAISET ovat viime vuosina toimineet esimerkillisen aktiivisesti varsinkin hyväntekeväisyysasioissa. Olemme neuloneet lapsasia ja sukkaa mm. Karjalaan eri hoitolaitoksiin jo useana aiempuna vuonna. Sitten keräsimme vauva- ja taaperokasseja toista sataa Vaaka ry:n kautta lähetettäväksi synnytyssairaaloihin ja perheille eri puolille maailmaa. Äiti Teresa -peittotilkkuja olemme neuloneet kuluvana vuonna jo satoja. Myös useita valmiita peittoja on koottu. Ja nyt teemme näitä nukkeja. Maatalousnaiset muistavat kylälle syntyviä vauvoja ja Heidän perhettään lahjalla ja oma Ryhmiksemme saa myös joulupaketin.

Lehmäjoella pidetään Maatalousnaisten omia kursseja pari vuodessa. Useimmiten eri käsityökurseja mutta myös puutarhanhoitoon ja ruokaan sekä esim. saippuan keittoon liittyviä kursseja. Osallistumme vuosittain moniin muihinkin tilaisuuksiin, markkinoille ja myyjäisiin. Ompeluseuroja pidetään vuoden aikana muutamia. Osassa illoista on tuote-esittelijä tai luennoitsija paikalla. Järjestetään myös päiväkokouksia ja erilaisia teemapäiviä. Kesäisin olemme tehneet retken ja kesäkuussa vietämme valtakunnallista Impin päivää. Päivää vietämme yleensä liikunnallisesti, pyöräillen, sauvakävellen tai vaikkapa uiden. Rahoitamme toimintaamme mm. vuokraamalla astiastoja sekä tuoleja. Toimintaamme ovat kaikki kiinnostuneet tervetulleita! Lehmäjoen Maa- ja Kotitalousnaisten johtokunnan puolesta Miira Karhu.

Kuvat Timo Karhu

Laihian Ylipään nuorisoseuran näytelmä Lehmäjoen nuorisoseuralla keväällä. Näyttelijät tanssin pyörteissä...tico, tico....
Yleisöä oli runsaasti paikalla ja hauskaa oli.

ISONKYRÖN 1700 -LUVUN MARKKINAT PIDETTIIN VIIDENNENTUOSENTA KERRAN

Tänä kesänä markkinamyymiä oli paikalla lähes sata ja kävijöitä noin 8000 henkeä. Olemme saavuttaneet merkittävän aseman ja kyenneet luomaan runsaat kehu saaneet vanhan ajan markkinat. Tässä on iso haaste, jotta pystymme säilyttämään korkean tason tulevinakin vuosina. Tule sinäkin tekemään markkinoita! Markkinatoimikunta olemme me kaikki: esim. myyjät, yhdistykset ja muut kiinnostuneet. Kutsu talkoisiin koskettaa myös sinua, tervetuloa mukaan!

Lehmäjoen pyhäkoululaiset pitivät keväällä verstaapyhäkoulun. Rinta-Kosken Aino ja Eemeli, Rengon Kaisa sekä Topparin Jesse tekivät linnunpöntöt. Kuvat T Karhu

**Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta 2009**

**Tervajoen
Kiviveistämö Oy**

puh.06-478 7600
fax 06-478 7620

www.tervajoenkiviveistamo.fi

**Isonkyrön
seurakunta**

*toivottaa
Pohjankyrön kansalle
Joulurauhaa ja
Siunausta Vuodelle 2009*

Tiiko Oy

*Hyvää Joulua ja
Onnellista tulevaa vuotta!*

Kuljetusliike
LAURI YLINEN Ky
Hitsauskaasut- ja tarvikkeet
Nestekaasua
Tervajoki, puh 478 5070

Paulan Pirssi
Paula ja Heikki •0400 668 113
Markko •0400 362 027

V-M TUOMINEN Oy
puh 06- 472 4784, 0400-567 447

*Rauhallista Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

 LVI-HUOLTO
Janne Salmi
LVI-asennus ja huolto
Öljypoltin asennus ja huolto
050 528 7109

KYRÖÖNKIRJURIT OY
Pohjankyröntie 136, Isokyrö
Virpi Kukila Puh 06-472 4066
Puh/fax 06-471 3672

Kuljetus J. Kujala Ky
Luhdantie 54, 61500 Isokyrö
Timo Kujala 0500-365 666
Fax 472 4551

Helkan siivouspalvelu
050 433 9291
Trontilantie 29, 66500 Vähäkyrö
•Siivouspalvelut Kyrönmaan alueella

Olli Riihimäki Oy
Puh. 0400-662 289

Kalevi Riihimäki
maatalouskuljetukset
puh. 0400-263 511

Juhani Saukko Ky

Heikki Riihimäki Oy
Puh. 472 4546, 0400-861 028

**Vuokraa kone
ja puhalla itse!**

- eristeet ja kone mahtuvat kääryyn
- puhaltamalla täytät kaikki kolot
- edullinen ja nopea eristystyö
- ekologinen puukuitueriste ei kutise
- helpolla energialaskua pienemmäksi

Soita! 020 8363156

LINJA-AUTOLIIKENNE

Jussi Lehtonen

06-471 3860, GSM 0400-797 000
www.jussilehtonen.com

Tmi Hannu Lehtorinta
Rakennuskonevuokraus ja rakennuspellitykset
puh. 0500-868 713

**SÄHKÖALAN
AMMATTILAINEN**

Toikan Sähkötyö Ky

66440 TERVAJOKI
06-478 5410, AUTO 0400-364 160
Telefax 06-478 5695

Aulis Nuuja Oy

aulis.nuuja@aulisnuuja.fi
www.aulisnuuja.fi
Puh. 06-471 4444, fax 06-471 4666
0400-66 4444

**SUPER biokiinnite
VILJELYSOPIMUKSET
AKU viljasiilot
AKU-30 viljaruuvi
AKU-100
vaahtomerkkausaine
Kuivaajan saneeraukset**

S & M ERKKILÄ OY

- Karjankuljetus
- Autokorjaamo

- päällirakenteet - rakennemuutokset

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

KYRÖNMAAN SAMMUTINHUOLTO KY

**SISÄASIAINMINISTERIÖN
HYVÄKSYMÄ SAMMUTINHUOLTO**

● **MYYNТИ** ● **TÄYTE JA TARKASTUKSET**

VAASA	ISOKYRÖ
Liisantie 1	Puh. 471 3840
Puh. 322 3465	0400-762 195
	322 3465

TYÖNANTAJA

Oletko vailla työvoimaa?
Kiinnostaako työharjoittelija?
Oppisopimuskoulutus?
Palkkatuella työllistäminen?

Ota yhteyttä!

050 345 6424

Työpaja Arpeeti, Lamminkuja 2,
66440 Tervajoki

Kiittäen kuluneesta vuodesta
toivotan asiakkailleni

**Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta**

Korjaamo Arto Kuusikko

471 3900, 0400-160 230

 Työvoimatoimisto

Isonkyrön Kiinteistöhuolto

Timo Saranpää
050-328 0280

*Hyvää Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta!*

*Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
Kiitos kuluneesta vuodesta.*

PARTURI-KAMPAAMO

F I I A

Anne Uusihaka
puh. 471 4220

MUNKIN KAUPPA ja KASVIHUONE

66440 TERVAJOKI, puh. 06-478 5088

*Hyvää Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta!*

Asiamiesposti palvelee sinua liikkeen
aukioloaikoina

Lähikauppias
Valinta Mäkinen
61550 ORISMALA, puh. 472 4580

ISONKYRÖN KULJETUS OY

www.isonkyronkuljetus.fi
puh. 0500-268 333

Radio -ja TV

huolto

sekä muu sähkölaitehuolto

Kyrönmaan Elektroniikka

Juhani Kujala

Jussintie 4
(Paavolantie2)
Puh. 471 3491,
0500-560 411

Pohjankyröntie 139, 61500 ISOKYRÖ
puh. (06) 471 3362

Tmi MAKUMARIA
kiittää asiakkaitaan
kuluneesta vuodesta ja
toivottaa hyvää tulevaa
vuotta 2008 kaikille!

LOUNAS-KAHVIO

Maria Vuoriluoma
Pohjankyröntie 136
61500 Isokyrö
Puh. 06-471 4430 / 050-434 4432
www.makumaria.fi

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

Polyno Oy
Ritaalantie 3, FI-66440 TERVAJOKI
Tel. +358 (0)30 624 2380, Fax +358 (0)03 624 2389
www.pyroll.com

PYÖRÄKORJAAMO

T:MI HARRY KARHU

Pohjankyröntie 176 • 61500 Isokyrö
0400-569 808

OY AUTOKOULU
A. RETTI AB

VÄHÄKYRÖ
ISOKYRÖ

Markku 0400 567 411
Marita 0400 560 730

Lakeuden NEON VALOMAINOKSET

Marttilantie 10
P. 414 9733, F. 414 97 24, 0400 265 235
www.lakeudenneon.fi

Nopea ja puhdas kalkki

 Nordkalk

www.nordkalk.com

Stainless Steel Specialist

ILVES
M E T A L L I

- Elintarviketeollisuuden koneet ja laitteet
- Ruostumattomat teräsrakenteet

Puh 06 - 4716 300
www.ilvesmetalli.com

**OSTEOPAATTI
ILPO TOIKKANEN**

- Nikama- ja nivelkäsittelyt ja tutkimukset
- Akupunktiot ja hieronta

Keskuskatu 5, Isokyrö

Puh. 471 3715, 0400-635 469

Valokuitukaapelihiitukset

Korttesluomantie 526, 61550 Orismala
GSM 0400-366 632
e-mail: vesa.valtari@netikka.fi
www.fiberjoint.com

Automaalaamo Koski

P. 472 4355
f. 472 4855
Martti 0500-162 488
Rainer 050-583 1601

**KIRJANPITO- JA
TILINTARKASTUSPALVELU**

Tuula Kupari
040-741 3198

**Isonkyrön
Kukka ja Lahja**

Pohjankyröntie 140
Hilkka Huhtamäki
puh. 471 4200

Parturi-Kampaamo

Enna

P. 06 471 3830

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

RAKENNUSPALVELU

t:mi Veli-Jussi Viertola

puh. 471 4031, 0500-564 618

Joulurauhaa
Vihersuunnittelu

Kirsi Salomaa Ky

Salomaantie 66, 61520 Lehmäjoki
0500 868 765, www.salomaantaimisto.net

Star-Auto Oy

AUTOMYYNTI & MAALAAMO
ISOKYRÖ 06 471 3701, 0500 661 381
www.starauto.fi

✳️ Luotettavaa Autokauppaa ✳️

Susanna Somppi

puh. 050 302 2558

www.seksuaaliterveyspalvelut.com

Palonkylän
parturi-kampaamo
Virpi Palo
Palonkyläntie 17
4714 230

Riemukasta Joulua ja Uutta Vuotta
toivottaa

Puusepäntiike KEIJO HISSA

Keittiö-, komero- ja kylpyhuonekalusteet
Yryseläntie 49, 66440 Tervajoki
Puh. 478 5052, auto 0500 668 513, fax 478 5056

HAUTAUSPALVELU NIEMI

Keskuskatu 2
ISOKYRÖ
p. 471 3760

ravintola

Kirsikka

Sinikka Jokinen
Loukontie 6, 66440 Tervajoki
Puh. (06) 478 5770

SEO-HUOLTO LEHMÄJOKI

Mäkynen ky
puh. 472 4286
050 326 3845 (Aaro)
FAX (06) 472 4391

KYRÖNMAAN PESULA

Puh. 478 4866
SUSANNA JA ERKKI JÄRVINEN

TAKSI

Tarja Hasunen
Tervajoki
0400 268 088
0500 268 088

LEHMÄJOEN PUUTYÖ

Puusepäntöitä vuodesta 1966 ja edelleen mittatilauksena
asiakkaille asentaen toimitettuna.

Timo, Juhani ja Ilmari Karhu
Puh. 472 4271, 0400 264 733

TOIVOTAMME KAIKILLE RAUHALLISTA JOULUNAIKAA!

JJR

KURIIRI KULJETUSPALVELU

www.jr-kuriiri.fi

050-555 5669

0500-261 032

050-532 3111

*Kaiken maailman
Autoille***Esa Tiilikka Oy**
040 559 6210Auto- ja Konekorjaamo
Velj. Lehtonen Ay
Latosaarentie 13
Puh. 471 3268Kuljetusliike
VOLPARTS OyAutojen kuljetus + välitys
Suomi - Saksa

Puh 0400 665 034

0400 977 364

Fax (06) 478 5680

J.WAISMAA
Ruusupurontie 214
ISOKYRÖ**LEIPOMO 040 595 8218****TAKSI 040 595 9210****KAIVOT 040 503 5047**www.rinta-jouppi.comja www.auto.fi

Noin 1300 auton

JÄTTIVALIKOIMA
kuvilla ja tiedoilla netissä!**Rinta-Joupin Autoliike**

TERVAJOKI • TURKU • HELSINKI • PORI • VAASA • OULU • JYVÄSKYLÄ • MIKKELI • RAUMA

TERVAJOKI • (06) 478 7700

TAKSI
Seija Leppinen
Taksi/invapalvelut
puh. 050 594 4863

Kuljetus Ikola
0400-267699

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta
Vuotta!*

DIESELKORJAAMO
V. KUJALA

ISONKYRÖN FYSIKAALINEN HOITOLAITOS

ISOKYRÖ puh. 471 3467 • VÄHÄKYRÖ puh. 478 4598

FYSIKAALISET HOIDOT • HIERONTA • KUNTOSALI • UIMA-ALLAS
KOKOUSTILAT • SAUNA • GRILLIKOTA • AVANTOUINTI

JUHA KOSKELA design
Liliuksenmutka 7 ISOKYRÖ 06-471 3704
juhakoskela@netikka.fi www.juhakoskela.com

**KYRÖNMAAN
LÄHIVAKUUTUS**
Tervajoki
020 522 4560

Kiittäen kuluneesta vuodesta

Tapani Kangas

Puh. 472 4217

Lehmäjoki

Toiminta jatkuu edelleen

Tervajoen AUTOHUOLTO

Loukontie 5, 66440 Tervajoki
Avoimna ma-pe 8.00 - 17.00
la 8.30 - 14.00

Huolto puh. 478 7025
Varaosat puh. 478 7000

www.tervajoenautohuolto.fi

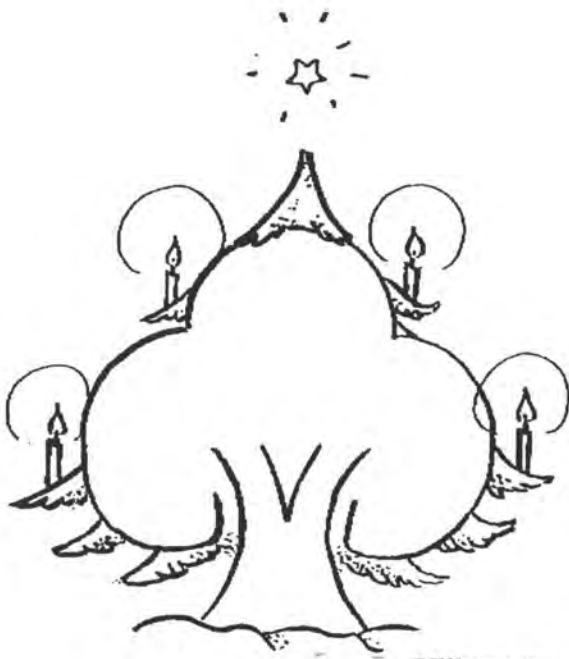
Huollot ja varaosat kaikkiin
automerkkeihin

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

TOYOTA - HONDA
Huolto ja alkuperäisosat

*Siinä, sydämeni, on sinun hiljaisuutesi
sinun juhlasasi, joulusi.*

*Rukouksesi olkoon vain:
valaise minun tallini, joulun lapsi.
Jumalan Poika, maailman valo.*

*Kuuntele sydämeni.
Anna Hänen siunata tämä hetki,
tämä joulu, tämä elämä.*

(Pia Perkiö)

Rauhallista Joulua!

Ylihärmän

Säästöpankki

Isokyrö Puh. (06) 471 5000

**ARKKITEHTUURITOIMISTO
JUKKA ULVINEN**

Ruusupurontie 5 ISOKYRÖ
puh/fax (06) 472 4618 ja 0400 661 421
jukka.ulvinen@netikka.fi

*Rauhallista Joulua ja hyvää
Uutta Vuotta
toivottaa*

**KORJAAMO
Heikki Maunuksela**

Puh. 0500 561 593
(06) 472 4556

 Nortech
METAL OY

KONEISTUSPALVELUT TEOLLISUUDELLE

Tolkintie 21, 61500 Isokyrö
Puh. (06) 471 6700
nortech@nortech.fi, www.nortech.fi

Fysioterapia - hieronta - Personal Training

Erikoisosaamista
lihás-, nivel- ja
hermoperäisten
ongelmien
hoitoon.

Avoinna
sopimuksen
mukaan.

Fysiopiste

www.fysiopiste.com

ISOKYRÖ
Kyrööntie 3
Puh. 0400 363 387

SEINÄJOKI
Valkkilankatu 7
Puh. 040 838 2212

VM-KULJETUS OY

- Nostolavat
- Vaihtolavakuljetukset
- Hiekoitukset ja harjaukset

Veli-matti Lepistö • Gsm 050 325 9725 • Isokyrö
www.vmkuljetus.fi

Ainon Värjäämö t:mi

Isokyrö
(06) 471 4144, 0500 942 572
-huonekalujen peruskunnostus

Pohjankyröntie 135, Isokyrö
Puh. (06) 478 8000, fax (06) 478 8020

Isonkyrön Apteekki

Palvelemme ma-pe 9-17, la 9-13

RAUHALLISTA JOULUA!

Ma-Pe 10-18 La 9-15

artonauto.fi

Tervajoki

Tuijan hoiva- ja kotipalvelu

Monipuolista ja turvallista kotiapua:
esim. lääkkeiden jako annosteliinaan,
verenpaine ja -sokerimittaus,
kylvetys- ja asiointiapu, kodinhoitotyöt
esim. siivous, pyykkihuolto ym. kotityöt

Tuija Nivukoski lähihoitaja

Isokyrö

Soita 050 325 9308

Hyödynnä kotitalous vähennys!

KAIKKI RENGASALAN PALVELUT **RENGASMESTA**

KURIKKA 06- 450 7900
TERVAJOKI 06- 478 5450,
040 762 4311

Kyröön Parturi - Kampaamo

050 0902260

Anu Korvola

Pohjankyröntie 141, 61500 Isokyrö

KNAAPI MEDIA

tapahtumavideointa, editointia, verkkolähetysiä
ja mainosvideoita kotisivuille.
0400-696749

Turvallista Joulua!

Viltex

Haluatko auton Saksasta?

Välitämme ja kuljetamme ajoneuvot Saksasta.
Hoidamme myös katsastuksen ja tullauksen.
Ajoneuvokuljetukset myös kotimaassa.

Kuljetusliike Jorma Havina ISOKYRÖ

Jorma Havina 0400 666 096

Antti Havina +491 609 511 8352

www.jorma.havina.fi

www.lae.fi

TOYOTA PURKUOSAT

Lae Invest Oy

LAURILANTIE 7, 61500 ISOKYRÖ
p. 010 548 6666, 0400 763 065

KIRJANPITO
& TILINTARKASTUS

JUHA KILTILÄ
HTM

MAIJALANTIE 2
66440 TERVAJOKI
PUH./FAX 06 - 478 5700
juha.kiltila@netikka.fi

Kokonaisvaltaista ATK-palvelua

Laitteet ja ohjelmat kotiin ja konttoriin
Tarvikkeet, huolto ja korjaus

Pohjankyröntie 136
(Isonkyrön kunnantalo)
61500 ISOKYRÖ
Puh. 06 471 6900
Fax. 06 471 6901

Poikkea A-Katsastukseen - tiedät autostasi enemmän

Tule kuten tahdot,
palvelemme joustavasti
ja monipuolisesti

Tervetuloa

Katsastus

Tervajoki
Köpingintie 7, p.075 323 3480
Ma - Pe 08.00 - 17.00

www.a-katsastus.fi

RAVINTOLALAITTEET
 KYRÖNHOVI www.kyrohovin.com
poh. 0500-240 742

Auktorisoitu
Taloushallintoliiton jäsen

Tilitsto M. Ylkänen Ay
puh. 474 2500

CASEOTECH OY

www.caseotech.fi

 **Riihimäki
Trans**

Asematie 5
Tervajoki

nordea.fi

Hanki lahjat helposti ja nauti joulun odotuksesta

- Nordea rahastolahja tai Kasvutili, jotka myös kannustavat suunnitelmalliseen säästämiseen.
- Elektronisen lahjakortin hankit helposti verkkopankissa. Mukaan liität samalla myös oman joulutervehdyksesi.
- Solo-torilla teet joululahjaostoksia leppoisasti yli 700 liikkeessä. Verko-ostokset maksat turvallisesti pankkitunnuksilla. Klikkaa www.nordea.fi/solotori.

Tutustu lahjavalikoimaamme konttorissamme tai osoitteessa www.nordea.fi

Teemme sen mahdolliseksi

Nordea

Kirjanpitopalvelu

Armi Komsu

Varsahaantie 1, 61500 Isokyrö
06-4713810, 0400-803657

Vakkilan Maalaus ja Entisöinti

- Maalaus- ja tapetointityöt
- Huonekalujen entisöintityöt
Kettulan entinen liikekiinteistö
61500 Isokyrö
041 434 2443

TILI-LEHTONEN

www.tili-lehtonen.fi

Tilitoimistopalveluja vuodesta 1989
(06) 478 5722, 0500 663 112

Mäkelän Ratsastustalli

Nurmelantie 195, Isokyrö
Terhi puh. 040 593 1010

Autoilija

Veli-Matti Kukila

0400-266880

RAKENTAJAT, ISÄNNÖITSIJÄT

Suunnittelut, valvonnat 30 vuoden kokemuksella
Kuntoarviot kerros- ja rivitaloihin
SUUNNITTELU LINTALA OY
Tervajoki, p. 040 540 1040
suunnittelu.lintala@elisanet.fi

Kuljetus Kuus4 oy

Ruusupurontie 4
4713355, 0400-160421

siivouspalvelu
m.paularanta^{ky}
040 514 3460
... ja siistiä joulua

Tarjantin **Kahvikamari**

Tervetuloa syömään!
Tarjantin Kahvikamari
Keskuskatu 5
61500 Isokyrö
(06) 471 3875, 050 565 0509

TANUN TAVARA

K.Lehtonen

Perttiläntie 603

Puh. 472 4504, 0500 861 165

KYRÖNMAAN TILITOIMISTO

Lukkarinmäentie 2 B 2 Puh. 4713 526

Ässä-auto

Kaupparaitti 22, Tervajoki
Puh. 478 5339, 0400 883 987
www.assa-auto.com

JOHAN

Puh. 472 4798

Konekeltto Oy

-betonipatsaat
-pihalaatat
-harkot

0500-365268

www.netikka.net/konekeltto

Tarkan Torvi

Tervajoki

Äänentoisto- ja viestintäpalvelut

0400 772 817

BT-Yhtymä

Wasasafe

-sammutin- ja työturvallisuusvaatteet
-ensiaputuotteet
-pehmo- ja hygieniapaperien myynti

040 725 2052

*Joulun toivotuimmat lahjat.
Tule tutustumaan laajaan valikoimaamme.*

KULLASEPÄNLIKE ARI ARO Ky

Kauppakatu, 66400 Laihia

PUH. (06) 477 0324

*Hyvää Joulua ja
Onnellista uutta vuotta*

LVI-TYÖ S.Keisanen

*kiittää asiakkaitaan
kuluneesta vuodesta
ja toivottaa
Rauhallista Joulua
ja
Onnea Vuodelle 2009*

61550 ORISMALA
puh. 472 4673, 0400 366 473

ISONKYRÖN LVIS

PL 26, 61501 ISOKYRÖ
puh. (06) 471 4190
Gsm 040 506 4190
www.isonkyronlvi.fi

myynti asennus huolto suunnittelu

Pohjankyröntie 139
61500 Isokyrö

liike avoinna
ark. 8-16.30
la 9-12

**Tuurinkosken
Koneyhtymä
-metsäkoneurakointia**

**Kyrönmaan Palvelutaxit
ESKO HAANPÄÄ**

Taxit: 0400-364 970, 0500-364 970, 0400-866 968

• invavarustuksella, hissi, paarit, 1+8

• pikkubussi vuokralle

• uutena henkilöautokuljetukset

• seulottua ruokamultaa • täytemaata

• nurmikkojen tekoa • Esko 0400-364 970

Esan Paja Oy

Lehmäjoki

(06) 472 4340, 0500 363 834

AUTOKORJAAMO MAALAAMO

- * KOLARIKORJAUKSET
- * HIEKKAPUHALLUKSET
- * MAALAUKSET
- * KATSASTUSREMONTIT
- * KATSASTUSPALVELU
- * VAKUUTUSYHTIÖN TYÖT

JMJ KAHELIN KY

Laurilantie 5, 61500 Isokyrö

Puh./Fax (06) 471 3720, 0500 403 982

*Kiitämme kuluneesta
vuodesta ja toivotamme
Rauhallista Joulua ja
Onnea Uudelle Vuodelle*

Pohjankyrö

Jupen Autofiksaus

045 638 3561, 050 556 3005

472 4500
Varraskebab- annokset

Orismalantie 6, 61550 Orismala
Puh. (06) 472 4661
kupenauto@kupenauto.fi
kupenauto.fi

Hydraulinen *Reini*- Uppopumppu

- siirtää vettä ja lietteitä
- imuaukolla hakkuriterät
- kestää kiviä ja tyhjäkäyntiä
- ei tarvitse syöttövesiä
- kolme eri kokoa:
max.tuotot 2-10 m³/min

Meiltä myös: putket, letkut, pikaliittimet ja kiristimet

Mäki-Reini Oy e-mail: info@maki-reini.fi
P.06-4713 144, 0400 262 485 www.maki-reini.fi

HANNUN AUTOSEPÄT

0400 900 178, 0400 661 785

H-autojen korjaus ja myynti
HUOM!!! Myös tuulilasien korjaukset

Kiikan Tilapakkaamo Oy

Orismala
0400 564 004

Puh. 0400-669 164, 471 4164

Kotiseututalon väki toivottaa RAUHALLISTA JOULUA!

Tilaus- ja pitopalvelu WANHATUPA 10v.
Marja Tuomisto p. 4713443, 040 7309390

Käsityö- ja lahjaliike VILLAVINTTI 15v.
Auki: MA-PE 10-18, LA 10-15, SU 12-15
p/f. 4701330, p. 0400 865282

Taitokeskus TAITOVINTTI 1v.
Kudonta, taitopajat, neulekoulu. p. 044 5455810

KOLARIKORJAAMO
H.MÄKYNEN

Olkitie 28
66440 Tervajoki

maalaukset, kolariryöt
040 557 8331

KALLIOJÄRVEN VIIHDEKESKUS

MAJOITUS- TANSSIT- JUHLAT JA KOKOUKSET
Tiedustelut ja varaukset 0400 667 629/ Harri
Maunuksela

- Huippuartistejä joka viikonloppu
- Juhla- ja kokoustiloja 20-400 asiakkaalle
- lomamökkejä ympärivuotiseen käyttöön
- Grilli-Ravintola p. (06) 472 4860

Kalliojärvi

www.kalliojarvi.com

FYSIOKIPINÄ

Fysikaaliset hoidot - Hieronta - Kuntosali
Kuntotestaukset - Tuotemyynti

Ft Anne Gråholm-Maartonen Ft Tuomo Yli-Jaskari
Ft Marika Perälä

VÄHÄKYRÖ LAHJA
Puh. 478 3222 Puh. 477 2222

www.fysiokipina.fi

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Kauneuskammari
Komian Lainen

SKY-Kosmetologi Marianne Laine
040 745 3536
Tervajoentie 6, Tervajoki

*Toivotamme rauhaa
Joulun aikaa ja
onnekasta vuotta 2009*

Isonkyrön Yrittäjät ry

Julkaisija: Isonkyrön Yrittäjät ry
Kansikuva: Pirkko Viljanmaa
Taitto: Pirkko Viljanmaa
Painos: 2500 kpl

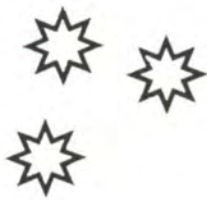
Painopaikka: KYRÖPRINT, Tervajoki

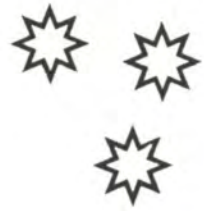
*Valoisaa Joulun aikaa ja
Onnea Uudelle Vuodelle*

KYRÖNMAAN
OSUUSPANKKI

*Kiitämme kuluneesta vuodesta
toivotamme*

*Hyvää ja rauhallista joulua
sekä onnekasta
tulevaa vuotta*

AINA EDULLISIA TUOTTEITA JA
YSTÄVÄLLISTÄ PALVELUA
LÄHELLÄ KOTIA
AVOINNA MYÖS SUNNUNTAISIN

KK-MARKET
HATTUNEN

puh. 471 5900 ISOKYRÖ

Valoisa Joulutalo

UPO
HELKAMA
AEG

CYLINDA
GRUNDIG
ELEKTROLUX

- stereot - videot - TV:t - pölynimurit
- kahvinkeitin, ym. ym. edullisin hinnoin

KYRÖNMAAN
SÄHKÖ OY

yli 30 v.

puh. 06-478 5300, fax 478 5446

044-056 1644

MAAKUNNAN SUURIN KORISTEVALAISIN VALIKOIMA